

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Εθνισμός ή εθνικισμός, πατριωτισμός ή διεθνισμός, ανθρωπισμός ή φιλανθρωπία; Διερεύνηση της σημασίας των εννοιών»

Συγγραφή: ΓΕΩΡΓΙΑ (ΓΙΟΥΛΗ) ΑΛΕΞΙΟΥ

Εφαρμογή: ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Εθνισμός ή εθνικισμός, πατριωτισμός ή διεθνισμός, ανθρωπισμός ή φιλανθρωπία;
Διερεύνηση της σημασίας των εννοιών.

Εφαρμογή σεναρίου

Ελένη Αντωνίου

Δημιουργία σεναρίου

Γεωργία (Γιούλη) Αλεξίου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

3ο Γενικό Λύκειο Αγίας Παρασκευής

Χρονολογία

Από 03-04-2015 έως 04-04-15

Διδακτική/θεματική ενότητα

Εγχειρίδιο «Έκφραση-έκθεση» Γ΄ Λυκείου, έκδοση 2014:

α) 1^ο Κεφάλαιο «Η πειθώ», ενότητα : Η πειθώ στον πολιτικό λόγο (σελ. 64-79) και

β)3^ο Κεφάλαιο «Δίκαιος λόγος και άδικος λόγος», ενότητες : Ανθρωπισμός, Εθνισμός, Εθνικισμός, Διεθνισμός, Σοβινισμός, Πατριωτισμός (σελ. 227-229)

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χρονική διάρκεια

5 ώρες

Χώρος

Σημειώνονται οι χώροι που αξιοποιήθηκαν για την εφαρμογή του σεναρίου ως εξής:

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας με προβολέα, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: διαδίκτυο, slideshare, wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές πρέπει να είναι ήδη στοιχειωδώς εξοικειωμένοι με την θεωρία του σχολικού εγχειριδίου σχετικά με τους τρόπους πειθούς. Αναγκαία είναι η δεξιότητα της ευχέρειας στη χρήση του Η/Υ τόσο από τον εκπαιδευτικό όσο και από κάποιους μαθητές (ένας τουλάχιστον σε κάθε ομάδα εργασίας, ο οποίος θα είναι και ο συντάκτης της εργασίας της ομάδας στον Η/Υ), γιατί στο σενάριο προβλέπεται η δημοσίευση των εργασιών στο [Slideshare](#) ή εναλλακτικά στη σελίδα της τάξης στο [wiki](#) ή το [Facebook](#). Ως εκ τούτου, καλό είναι να έχει ήδη δημιουργηθεί από τον καθηγητή σε συνεργασία με τους μαθητές ένας αντίστοιχος λογαριασμός για την ανάρτηση και το σχολιασμό του υλικού τους. Βοηθητική είναι η εξοικείωση των μαθητών στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο εργασίας και δημιουργίας μικρών ερευνητικών εργασιών που [προτείνεται](#) τα τελευταία χρόνια. Οι ομάδες των μαθητών

θα συντάξουν τα κείμενα της ομάδας τους και ένας από αυτούς θα παρουσιάσει στο τέλος την εργασία της ομάδας του στην ολομέλεια. Ακόμα η γνώση της ανάρτησης ενός αρχείου παρουσίασης σε ένα λογισμικό διαμοίρασης (π.χ. slidesharenet) έστω από κάποιους μαθητές θα βοηθήσει πολύ στην παραγωγή του τελικού προϊόντος. Αφού ολοκληρωθεί το σενάριο μπορεί να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου με τη βοήθεια του υπεύθυνου χειριστή της σχολικής ιστοσελίδας.

Σε επίπεδο υλικοτεχνικών υποδομών, είναι απαραίτητο να διατεθεί για την παραγωγή του υλικού το Εργαστήριο των Η/Υ του σχολείου καθώς και μία αίθουσα προβολής για την τελική παρουσίαση των εργασιών. Αν δε διατίθεται το εργαστήριο, χρειάζονται πέντε υπολογιστές -ένας για κάθε ομάδα- και ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο. Επίσης, απαραίτητη είναι τουλάχιστον μία συσκευή usb flash για το σώσιμο των αρχείων μετά την ολοκλήρωση κάθε εργασίας και τη συγκέντρωση του υλικού.

Τέλος, ο καθηγητής πρέπει να έχει ετοιμάσει και φωτοτυπήσει τα φύλλα εργασίας για τους μαθητές ή να τα προβάλλει σε ηλεκτρονική μορφή στην αίθουσα με προβολέα ή ακόμα καλύτερα να τα έχει αναρτήσει στο wiki της τάξης. Ακόμη πρέπει να έχει ενημερώσει τους μαθητές να έχουν μαζί τους το σχολικό εγχειρίδιο της γλώσσας της Γ΄ Λυκείου.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην αίθουσα με προβολέα και στο εργαστήριο Πληροφορικής του σχολείου.

Το σενάριο στηρίζεται

Γεωργία (Γιούλη) Αλεξίου, «Εθνισμός ή εθνικισμός, πατριωτισμός ή διεθνισμός, ανθρωπισμός ή φιλανθρωπία; Διερεύνηση της σημασίας των εννοιών». Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Λυκείου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο στηρίζεται στην κατανομή των εργασιών σε πέντε ομάδες μαθητών με πέντε ή έξι μέλη αντίστοιχα η καθεμία. Σκοπός τους είναι η παρουσίαση σύντομων παρουσιάσεων με τη βοήθεια αρχείου παρουσίασης (ppt) προς τους συμμαθητές τους με θέμα την προσέγγιση και την εξοικείωση με τους όρους του εθνισμού, του εθνικισμού, του σοβινισμού, του διεθνισμού, του πατριωτισμού, του ανθρωπισμού και της φιλανθρωπίας καθώς και με τα βασικά χαρακτηριστικά τους, όπως αυτά παρουσιάζονται στα δοθέντα στους μαθητές κείμενα, τα οποία έχουν προταθεί εύστοχα από τη συντάκτρια του σεναρίου (Κα Γιούλη Αλεξίου) και υιοθετήθηκαν και στην εφαρμογή του παρόντος σεναρίου. Θα ακολουθήσει συζήτηση για τα φαινόμενα του εθνισμού, του εθνικισμού, του σοβινισμού, του διεθνισμού, του πατριωτισμού, του ανθρωπισμού και της φιλανθρωπίας από το παρελθόν μέχρι τη σημερινή εποχή. Επίσης, θα παρουσιαστούν οι ορισμοί των όρων μέσα από την ερμηνευτική προσέγγιση των κειμένων του βιβλίου της γλώσσας (σελ.64-79 και 228-229, έκδοση 2014), θα προβληθούν με ένα αρχείο παρουσίασης και θα ενσωματωθούν στο wiki της τάξης. Τέλος, θα γίνει η διάκριση των τρόπων πειθούς σύμφωνα με τη θεωρία του σχολικού βιβλίου στην ενότητα «τρόποι πειθούς και μορφές πειθούς» (σελ. 8-42, έκδοση 2014). Στο σενάριο [αξιοποιείται η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία](#) με τη μέθοδο της ερευνητικής εργασίας (project), καλλιεργείται η συνθετική ικανότητα (οι μαθητές συνθέτουν ένα νέο κείμενο με βάση τη μελέτη που έχουν κάνει σχετικά με τους τρόπους πειθούς), η αφαιρετική ικανότητα (εντοπισμός των βασικών σημείων των εννοιών) και η μεταγνωστική ικανότητα των μαθητών (αναστοχάζονται και σκέφτονται παρόμοια ιστορικά φαινόμενα). Καλλιεργείται, ακόμη, ο κριτικός γραμματισμός (σύγκριση στάσης απέναντι στις έννοιες του εθνισμού, του εθνικισμού,

του σοβινισμού, του διεθνισμού, του πατριωτισμού, του ανθρωπισμού και της φιλανθρωπίας), ο σχολικός γραμματισμός (υλικό για τη θεματική ενότητα «η πειθώ στον πολιτικό λόγο» και τις «έννοιες σε –ισμός») και ο [ψηφιακός γραμματισμός](#) (χρήση Η/Υ, χρήση wiki, slidesharenet και power point, έρευνα στο διαδίκτυο).

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σκεπτικό της πρότασης βασίζεται στην ανάγκη κατανόησης από τους μαθητές της διάκρισης ανάμεσα στους ορισμούς των εννοιών του εθνισμού, του εθνικισμού, του σοβινισμού, του διεθνισμού, του πατριωτισμού, του ανθρωπισμού και της φιλανθρωπίας. Κρίθηκε σκόπιμη η αξιοποίηση των εργαλείων της τεχνολογίας, καθώς αυτά κάνουν ενδιαφέρον το μάθημα για τους μαθητές, είναι ελκυστικά και προσφιλή σε αυτούς και καθιστούν ενεργητική τη συμμετοχή όλων των μαθητών στο μάθημα. Παράλληλα, οι μαθητές μπορούν και εξοικειώνονται με την υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία και να αναπτύξουν τη δεξιότητα του ψηφιακού γραμματισμού.

Η επιλογή των συγκεκριμένων ενοτήτων των κεφαλαίων «Η πειθώ» και «Δίκαιος λόγος και Άδικος λόγος» στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας ελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών καθώς οι έννοιες αυτές συγχέονται μεταξύ τους από την πλειοψηφία των μαθητών αλλά ταυτόχρονα περιλαμβάνονται στην εξεταστέα ύλη των Πανελληνίων εξετάσεων. Έτσι οι μαθητές ωθούνται στην αντικειμενική διερεύνηση των παραπάνω όρων του εθνισμού, του εθνικισμού, του σοβινισμού, του διεθνισμού, του πατριωτισμού, του ανθρωπισμού και της φιλανθρωπίας με στόχο να διακρίνουν τις εννοιολογικές διαφορές τους και να τις ταξινομήσουν ιεραρχικά βάσει της θετικής ή αρνητικής σημασίας τους. Τέλος, με την ανάθεση στους μαθητές της δημιουργίας και σύνθεσης εργασιών στο wiki της τάξης, σε ένα αρχείο παρουσίασης (ppt) στον τύπο του συλλογικού άρθρου, ανατροφοδοτείται η προηγούμενη γνώση

τους για τα κειμενικά είδη, τη χρήση των τρόπων πειθούς και επιτυγχάνεται ευκολότερα η βιωματική πρόσληψη της νέας ενότητας μέσω της προσφιλούς στους μαθητές ψηφιακής τεχνολογίας.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Το σκεπτικό της διδακτικής παρέμβασης βασίστηκε στους εξής στόχους βάσει του μοντέλου του ρόμβου ([Κουτσογιάννης 2013](#), [Κουτσογιάννης 2007](#)) :

A. Γνώσεις για τον κόσμο και στάσεις, αξίες, πεποιθήσεις : σκοπός είναι ο μαθητής :

- να μπορεί να διακρίνει τις διαφορές μεταξύ των εννοιών του εθνισμού, του εθνικισμού, του σοβινισμού, του διεθνισμού, του πατριωτισμού, του ανθρωπισμού και της φιλανθρωπίας,
- να επιλέγει την πληροφορία που πράγματι του είναι χρήσιμη,
- να είναι κριτικός αναγνώστης,
- να προβληματιστεί για τη στάση του απέναντι στα πολιτικά και κοινωνικά φαινόμενα,
- να οξύνει την ικανότητα κατανόησης των κειμένων με πολιτικό περιεχόμενο.

B. Γνώσεις για το γνωστικό αντικείμενο, δηλ. τη γλώσσα και την πληροφορική (γνωστικοί στόχοι) είναι :

- να αντιληφθεί ο μαθητής τον τρόπο προετοιμασίας μίας προφορικής εισήγησης προς τους συμμαθητές του,
- να κατανοεί τα κειμενικά είδη του άρθρου, της συνέντευξης και του δοκιμίου
- να συνθέτει πληροφορίες σε ένα ενιαίο συλλογικό κείμενο..

- να ενθαρρυνθεί ο μαθητής στη βιωματική ανακάλυψη της γνώσης

Οι ειδικότεροι στόχοι είναι :

Ως προς τις γνώσεις για το μάθημα της Ν. Γλώσσας:

- να μπορεί ο μαθητής να συγγράψει μία (χειρόγραφη ή ηλεκτρονική) ομιλία,
- να αποκτήσει επιδεξιότητα στη μετατροπή και στην παρουσίαση ακόμη και του ίδιου υλικού μέσα από διαφορετικούς τύπους κειμένων,
- να συμμετέχει σε συζήτηση μετά από κριτική έρευνα των πηγών και μετά την παρουσίαση της εργασίας της ομάδας του στην ολομέλεια.

Ως προς τις γνώσεις για τον κόσμο :

- να μπορεί ο μαθητής να αξιολογεί και να επιλέγει το ουσιαστικό από το περιεχόμενο των πηγών του,
- να εξασκηθεί στη χρήση τεχνολογικών εργαλείων WEB 2.0,
- να μπορεί να καταγράφει και να παρουσιάζει σημειώσεις σε ψηφιακό περιβάλλον.

Γ. Γραμματισμοί :

Από τους παραπάνω στόχους αναδεικνύεται η χρήση των ΤΠΕ ως μέσων πρακτικής γραμματισμού (μέσων για διάβασμα, γράψιμο και επικοινωνία – β΄ κύκλος). Μερικοί από τους γραμματισμούς που επιδιώκονται στο σενάριο είναι :

- Ο ψηφιακός ή νέος γραμματισμός : οι μαθητές να εξοικειωθούν με τη χρήση και τη νέα κειμενικότητα του Η/Υ δηλ. τον επεξεργαστή κειμένου, το είδος των γραμμάτων, της γραμματοσειράς, την επιλογή σημειωτικών πόρων. Οι μαθητές να κατασκευάσουν ένα ηλεκτρονικό τετράδιο στο wiki στο οποίο θα καταγράφουν και θα έχουν συγκεντρωμένες όλες τις ατομικές και ομαδικές εργασίες τους. Σε αυτό θα ασκηθούν στη δημιουργία ομαδικού γραπτού λόγου με ενσωμάτωση σχολίων και παρατηρήσεων.
- ο πραγματολογικός γραμματισμός : ενσωμάτωση των ΤΠΕ εντός του σχολικού τυπικού,

- ο αναγνωριστικός γραμματισμός : οι μαθητές να εντοπίζουν το είδος του τρόπου πειθούς των κειμένων,
- ο σχολικός ή κλασικός γραμματισμός : οι μαθητές να διακρίνουν τους τρόπους και τα μέσα πειθούς καθώς και τις έννοιες των όρων σε –ισμός,
- ο γνωστικός γραμματισμός : οι μαθητές να χρησιμοποιούν τα ηλεκτρονικά λεξικά για την αναζήτηση ορισμών,
- ο πολυγραμματισμός : οι μαθητές να επεξεργάζονται και να συνθέτουν πολυτροπικά κείμενα με διαφορετικούς σημειωτικούς πόρους (γλωσσικούς, οπτικούς, ακουστικούς),
- ο κριτικός γραμματισμός : να διακρίνουν οι μαθητές τις σημασίες παρεμφερών πολιτικών όρων.

Δ. Διδακτικές πρακτικές :

Θεωρίες μάθησης : στη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση εφαρμόζονται :

- η ανακαλυπτική θεωρία του Bruner καθώς οι μαθητές μέσα από την ανάγνωση των κειμένων της ομάδας τους ανακαλύπτουν καθοδηγούμενοι από τον καθηγητή τους, τη σημασία των όρων του εθνισμού, του εθνικισμού, του σοβινισμού, του διεθνισμού, του πατριωτισμού, του ανθρωπισμού και της φιλανθρωπίας στη καθημερινή ζωή των πολιτών,
- η κονστрукτιβιστική θεωρία του Piaget καθώς η γνώση δομείται στην προϋπάρχουσα εμπειρία και κατάκτηση (οι μαθητές αναγνωρίζουν ήδη από την Α΄ Λυκείου τους τρόπους πειθούς και έχουν διδαχθεί το μάθημα της πολιτικής παιδείας). Επίσης, γνωρίζουν να συνθέτουν μία παρουσίαση με λογισμικό παρουσίασης (ppt), να τη διαμοιράζουν -έστω μερικοί- μέσω του slidesharenet στο wiki της τάξης τους.

- Γίνεται, επίσης, αξιοποίηση της κοινωνικοπολιτισμικής θεωρίας του Vygotsky και της Ζώνης Επικείμενης Ανάπτυξης του μαθητή καθώς μαθαίνει ο ίδιος με την αυτενέργεια άλλα ταυτόχρονα διδάσκεται από τη συνεργασία με τους συμμαθητές του στην ομάδα του καθώς και με τα μέλη των άλλων ομάδων (δημιουργία wiki, διαμοίραση και ανταλλαγή απόψεων των ομάδων).

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Στις ενότητες «Η πειθώ στον πολιτικό λόγο» (σελ. 64-79) και «Ανθρωπισμός, Εθνισμός, Εθνικισμός, Διεθνισμός, Σοβινισμός, Πατριωτισμός» (σελ. 227-229) του σχολικού εγχειριδίου της Νεοελληνικής Γλώσσας της Γ' Λυκείου περιλαμβάνονται τα θέματα του εθνισμού, του εθνικισμού, του σοβινισμού, του διεθνισμού, του πατριωτισμού, του ανθρωπισμού και της φιλανθρωπίας. Αναφέρονται κάποια από τα χαρακτηριστικά των όρων και θέτονται προβληματισμοί ως προς τη διάκριση της θετικής ή αρνητικής σημασίας τους. Διαπιστώνεται μέσα από την ανάγνωση των κειμένων του σχολικού βιβλίου και των κειμένων των φύλλων εργασίας η ανάγκη της επισήμανσης των φαινομένων και της κριτικής αντιμετώπισής από τους νέους μέσω της γόνιμης αμφισβήτησης και της κριτικής σκέψης. Στο πρώτο κεφάλαιο του σχολικού βιβλίου γίνεται αναφορά στους τρόπους πειθούς, για τους οποίους, λόγω του ότι αποτελούν ύλη γνωστή για τους μαθητές, δε θα γίνει ιδιαίτερη μνεία πέρα από την απλή αναγνώρισή τους στα κείμενα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Υπάρχει σαφής σύνδεση με το [αναλυτικό πρόγραμμα και τις οδηγίες διδακτέας ύλης](#) του μαθήματος τόσο στο 1^ο κεφάλαιο «Η πειθώ» και την ενότητα : Η πειθώ στον πολιτικό λόγο (σελ. 64-79) καθώς και στο 3^ο κεφάλαιο «Δίκαιος λόγος και άδικος

λόγος» και τις ενότητες : Ανθρωπισμός, Εθνισμός, Εθνικισμός, Διεθνισμός, Σοβινισμός, Πατριωτισμός

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται γιατί α) προσδίδουν ενδιαφέρον στο μάθημα, β) ενισχύουν την εξοικείωση των μαθητών με τα τεχνολογικά εργαλεία στο εργαστήριο του σχολείου τους ([Κυνηγός 2002](#)), γ) καθιστούν βιωματική τη μάθηση και δ) αναπτύσσουν παράλληλα με το σχολικό γραμματισμό και τον ψηφιακό γραμματισμό των μαθητών. Έτσι, οι ΤΠΕ διευκολύνουν τη διδασκαλία της ενότητας, εμπλέκουν όλους τους μαθητές σε ψηφιακές δραστηριότητες, και συμβάλλουν στη σύνδεση της σχολικής γνώσης με την καθημερινότητα των μαθητών.

Κείμενα

Το συνοδευτικό υλικό που αξιοποιείται ως διδακτικός πόρος του σεναρίου είναι:

-Έκφραση – Έκθεση Γ' Λυκείου έκδοση 2014)

[Η πειθώ στον πολιτικό λόγο](#) (σελ. 64-79, έκδοση 2014) και [Ο ανθρωπισμός, ο εθνικισμός, ο σοβινισμός, ο εθνισμός, ο διεθνισμός, ο πατριωτισμός](#) (σελ. 227-229, έκδοση 2014).

Αναλυτικά στα φύλλα εργασίας χρησιμοποιούνται τα παρακάτω κείμενα :

Φύλλο εργασίας 1

-Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

-Ιστοσελίδα του ΕΟΦ, (Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων)

<http://www.eof.gr/web/guest/information>

-Ιστοσελίδα του ΕΟΜ (Εθνικός Οργανισμός Μεταμοσχεύσεων)

http://www.eom.gr/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=2&Itemid=25&lang=el

- Δημήτρη Τσάκα, **Δημοσιογραφική αποστολή σε φυλακή υψίστης ασφαλείας**, εφημ. «Εθνικός Κήρυξ» <http://www.ekirikas.com/>

- **Εθνικός Ύμνος** (Προεδρία της Ελληνικής Δημοκρατίας)

Από το http://www.mathima.gr/education/yliko/files_yliko/ymnos.html

- **Εθνικός δρυμός**, Ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Δασών Γρεβενών

<http://valiacalda.org.gr/>

- **Εθνικοί**, Βικιπαίδεια <http://el.wikipedia.org/wiki/>

- Δημοσθένη Κούρτοβικ, **Ο Κοραΐς και η εθνική συνείδηση**, Εφημ. Τα Νέα, Παρασκευή, 25 Μαρτίου 2011 <http://www.tanea.gr/vivliodromio/?aid=4624225>

Φύλλο εργασίας 2

- Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

- Βικιλεξικό

<http://el.wiktionary.org/wiki/%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

- Σαράντου Ι. Καργάκου, **Ο εθνικισμός**, Εθνικισμός και διεθνισμός

<http://www.sarantoskargakos.gr/content/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82?page=0,0>

- Θάνου Βερέμη, **Περί εθνικισμού**, εφημ. Καθημερινή

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_columns_2_06/02/2011_431595

- π. Γ. Δ. Μεταλληνού, **Στη δίνη του εθνικισμού ο Χριστός και η Παναγία**, Ρεσάλτο τεύχος 40, 08.07.2009 <http://www.resaltomag.gr/forum/viewtopic.php?t=3525>

Φύλλο εργασίας 3

- Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

-Βικιλεξικό

<http://el.wiktionary.org/wiki/%CF%83%CE%BF%CE%B2%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

-Νεο-σοβινιστές, 1.9.1986 Ιστοσελίδα του Ν. Δήμου

http://www.ndimou.gr/articledisplay.asp?time_id=172&cat_id=16

-Μ. Ηρειώτου, Σε πρώτο ενικό, Το παιδί που λαχταρούσε...

http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/corpora/content.html?t=2,834&h=110643&l=24535#pinpoint

-Αλέξανδρου Πιστοφίδη, Ο σοβινισμός των απόκληρων...(Διασκευή)

<http://thenetwar.com/2011/12/o-sovinismos-ton-apokliron/>

Φύλλο εργασίας 4

-Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

Βικιλεξικό <http://el.wiktionary.org/wiki/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

-Σαράντου Ι. Καργάκου, Ο διεθνισμός, Εθνικισμός και διεθνισμός

<http://www.sarantoskargakos.gr/content/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82?page=0,0>

-Fiat Viaggio: Ιταλικός διεθνισμός, (κείμενο διαφήμισης)

<http://auto.in.gr/news/world/article/?aid=1231191691>

-Perry Anderson, Διεθνισμός και εθνικισμός: σύντομη ιστορική αναδρομή (απόσπασμα) <http://herrkstories.wordpress.com/2008/11/25/diethnismo/>

-Α.Κ. Αντωνιάδη, Αγνοημένος διεθνισμός: η αρχιτεκτονική του Λακκίου, Άνθρωπος + χώρος <http://www.akx.gr/20-07.asp>

Φύλλο εργασίας 5

-Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

-Φ. Κ. Βώρος , **Ανθρωπισμός**, www.voros.gr

-Ευστρατίου Παπάνη, **Ο νέος Ανθρωπισμός** (απόσπασμα)

<http://epapanis.blogspot.gr/2011/12/blog-post.html>

-**Επιστήμες και ανθρωπισμός, Εξανθρωπισμός των Επιστημών ή «εξεπιστημονισμός» του ανθρωπισμού**; 28 Νοεμβρίου 2011, Ιστοσελίδα της Στέγης Γραμμάτων και τεχνών –Ίδρυμα Ωνάση <http://www.sgt.gr/gr/programme/event/343>

-Sean Penn: Ο άλλοτε σκληρός παρτάκιας του Hollywood εξελίχθηκε σε μεγάλο ανθρωπιστή και βραβεύτηκε για το έργο του, Ιστοσελίδα queen.gr <http://www.queen.gr/CELEBRITY-SPOTTING/JUICY-NEWS/item/41339-sean-penn-o-allote-skliros-partakias-toy-hollywood-exelihthike-se-megalo-anthropisti>

-**Μυστηριώδης φιλάνθρωπος «στοιχειώνει» γερμανική πόλη**, Ιστοσελίδα newsbomb <http://www.newsbomb.gr/diethnh/story/118062/mystiriodis-filanthropos-stoiheionei-germaniki-poli>

-**Ο Άνθρωπος και ο απάνθρωπος φιλάνθρωπος** (απόσπασμα), Παραλληλογράφος <http://parallhlografos.wordpress.com/2012/02/09/apanthropos/>

Φύλλο εργασίας 6

-**wiki της τάξης** <http://www.wikispaces.com/>

-**Βικιπαίδεια**

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7:%CE%9A%CF%8D%CF%81%CE%B9%CE%B1>

Φύλλο εργασίας 7

-Εισαγωγή της Απολογίας του Τερτσέτη, Ιστοσελίδα του Σ. Καργάκου

<http://www.sarantoskargakos.gr/content/%CE%>

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

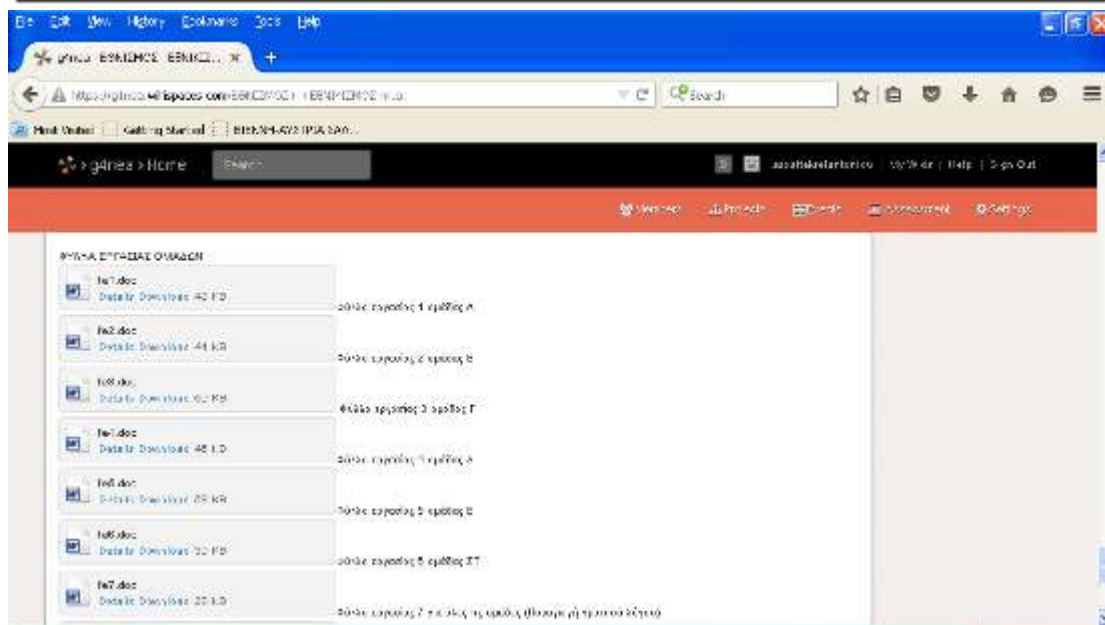
Στάδιο 1: (2 ώρες). 1η ώρα (45 λεπτά). Αίθουσα με προβολέα, πίνακα και έναν, τουλάχιστον, φορητό Η/Υ για κάθε ομάδα, ή Εργαστήριο Η/Υ. Οι μαθητές

χωρίζονται σε πέντε ομάδες των πέντε και έξι ατόμων και έχουν μαζί τους το σχολικό εγχειρίδιο της Νεοελληνικής Γλώσσας και το τετράδιό τους. Παρουσιάζεται για 5' λεπτά στους μαθητές η θεματική της προς διδασκαλία ενότητας καθώς και η πορεία διδασκαλίας που θα ακολουθηθεί. Στην οθόνη προβάλλεται αρχικά μία διαφάνεια με τις θεματικές ενότητες του μαθήματος [1^ο κεφάλαιο «Η πειθώ», ενότητα : Η πειθώ στον πολιτικό λόγο (σελ. 64-79) και 3^ο κεφάλαιο «Δίκαιος λόγος και άδικος λόγος», ενότητες : Ανθρωπισμός, Εθνισμός, Εθνικισμός, Διεθνισμός, Σοβινισμός, Πατριωτισμός (σελ. 227-229)] και τα κείμενα των αντίστοιχων κεφαλαίων του προαναφερόμενου διδακτικού εγχειριδίου ([κείμενο 1](#) και [κείμενο 2α](#), [κείμενο 2β](#), [κείμενο 2γ](#), [κείμενο 2δ](#), [κείμενο 2ε](#)).

Κατόπιν διανέμονται στους μαθητές τα [φύλλο εργασίας 1](#), [φύλλο εργασίας 2](#), [φύλλο εργασίας 3](#), [φύλλο εργασίας 4](#) και [φύλλο εργασίας 5](#) - κάθε φύλλο εργασίας αντιστοιχεί σε καθεμία από τις πέντε ομάδες- και τους ζητείται να αναλάβουν από έναν ρόλο στην ομάδα τους (γραμματέας, παρουσιαστής, ακαδημαϊκός υπεύθυνος, χειριστής Η/Υ, κ.λ.π). Ας σημειωθεί ότι όλα τα φύλλα εργασίας υπάρχουν και στο wiki της τάξης (Εικόνα 1).

Εικόνα 1

Δίνονται επίσης, σε κάθε φύλλο εργασίας ανά ομάδα οι ακόλουθες παραπομπές στα επιπλέον συνοδευτικά σχετικά κείμενα :

Φύλλο εργασίας 1

-Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

-Ιστοσελίδα του ΕΟΦ, (Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων)
<http://www.eof.gr/web/guest/information>

-Ιστοσελίδα του ΕΟΜ (Εθνικός Οργανισμός Μεταμοσχεύσεων)
http://www.eom.gr/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=2&Itemid=25&lang=el

-Δημήτρη Τσάκα, Δημοσιογραφική αποστολή σε φυλακή υψίστης ασφαλείας, εφημ. «Εθνικός Κήρυξ» <http://www.ekirikas.com/>

- Εθνικός Ύμνος (Προεδρία της Ελληνικής Δημοκρατίας)

Από το http://www.mathima.gr/education/yliko/files_yliko/ymnos.html

-Εθνικός δρυμός, Ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Δασών Γρεβενών

<http://valiacalda.org.gr/>

-**Εθνικοί**, Βικιπαίδεια <http://el.wikipedia.org/wiki/>

-Δημοσθένη Κούρτοβικ, Ο Κοραΐς και η εθνική συνείδηση, Εφημ. Τα Νέα, Παρασκευή, 25 Μαρτίου 2011 <http://www.tanea.gr/vivliodromio/?aid=4624225>

Φύλλο εργασίας 2

-Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

-Βικιλεξικό

<http://el.wiktionary.org/wiki/%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

-Σαράντου Ι. Καργάκου, **Ο εθνικισμός**, Εθνικισμός και διεθνισμός

<http://www.sarantokargakos.gr/content/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82?page=0,0>

-Θάνου Βερέμη , **Περί εθνικισμού**, εφημ. Καθημερινή

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_columns_2_06/02/2011_431595

-π. Γ. Δ. Μεταλληνού, **Στη δίνη του εθνικισμού ο Χριστός και η Παναγία**, Ρεσάλτο τεύχος 40, 08.07.2009 <http://www.resaltomag.gr/forum/viewtopic.php?t=3525>

Φύλλο εργασίας 3

-Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

-Βικιλεξικό

<http://el.wiktionary.org/wiki/%CF%83%CE%BF%CE%B2%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

-**Νεο-σοβινιστές**, 1.9.1986 Ιστοσελίδα του Ν. Δήμου

http://www.ndimou.gr/articledisplay.asp?time_id=172&cat_id=16

-Μ. Ηρειώτου, **Σε πρώτο ενικό, Το παιδί που λαχταρούσε...**

http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/corpora/content.html?t=2,834&h=110643&l=24535#pinpoint

-Αλέξανδρου Πιστοφίδη, **Ο σοβινισμός των απόκληρων...**(Διασκευή)

<http://thenetwar.com/2011/12/o-sovinismos-ton-apokliron/>

Φύλλο εργασίας 4

-Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

Βικιλεξικό <http://el.wiktionary.org/wiki/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

-Σαράντου Ι. Καργάκου, **Ο διεθνισμός**, Εθνικισμός και διεθνισμός

<http://www.sarantorskargakos.gr/content/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82?page=0,0>

-**Fiat Viaggio: Ιταλικός διεθνισμός**, (κείμενο διαφήμισης)

<http://auto.in.gr/news/world/article/?aid=1231191691>

-Perry Anderson, **Διεθνισμός και εθνικισμός: σύντομη ιστορική αναδρομή** (απόσπασμα) <http://herrkstories.wordpress.com/2008/11/25/diethnismo/>

-Α.Κ. Αντωνιάδη, **Αγνοημένος διεθνισμός: η αρχιτεκτονική του Λακκίου**, Άνθρωπος + χώρος <http://www.akx.gr/20-07.asp>

Φύλλο εργασίας 5

-Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

-Φ. Κ. Βώρος, **Ανθρωπισμός**, www.voros.gr

-Ευστρατίου Παπάνη, **Ο νέος Ανθρωπισμός** (απόσπασμα)

<http://epapanis.blogspot.gr/2011/12/blog-post.html>

-**Επιστήμες και ανθρωπισμός, Εξανθρωπισμός των Επιστημών ή «εξεπιστημονισμός» του ανθρωπισμού;** 28 Νοεμβρίου 2011, Ιστοσελίδα της Στέγης Γραμμάτων και τεχνών –Ίδρυμα Ωνάση <http://www.sgt.gr/gr/programme/event/343>

-Sean Penn: Ο άλλοτε σκληρός παρτάκιας του Hollywood εξελίχθηκε σε μεγάλο ανθρωπιστή και βραβεύτηκε για το έργο του, Ιστοσελίδα [queen.gr](http://www.queen.gr)
<http://www.queen.gr/CELEBRITY-SPOTTING/JUICY-NEWS/item/41339-sean-penn-o-allote-skliros-partakias-toy-hollywood-exelihthike-se-megalo-anthropisti>

-Μυστηριώδης φιλάνθρωπος «στοιχειώνει» γερμανική πόλη,

Ιστοσελίδα [newsbomb](http://www.newsbomb.gr) <http://www.newsbomb.gr/diethnh/story/118062/mystiriodis-filanthropos-stoiheionei-germaniki-poli>

-Ο Άνθρωπος και ο απάνθρωπος φιλάνθρωπος (απόσπασμα), Παραλληλογράφος
<http://parallhlografos.wordpress.com/2012/02/09/apanthropos/>

Φύλλο εργασίας 6

-[wiki της τάξης](http://www.wikispaces.com/) <http://www.wikispaces.com/>

-[Βικιπαίδεια](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7:%CE%9A%CF%8D%CF%81%CE%B9%CE%B1)

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7:%CE%9A%CF%8D%CF%81%CE%B9%CE%B1>

Φύλλο εργασίας 7

-Εισαγωγή της Απολογίας του Τερτσέτη, Ιστοσελίδα του Σ. Καργάκου

<http://www.sarantoskargakos.gr/content/%CE%>

Στη συνέχεια ζητείται από τους μαθητές να μελετήσουν σιωπηρά από ένα από τα κείμενα της ομάδας τους για 10' και να απαντήσουν χειρόγραφα στα επόμενα 10' την πρώτη ερώτηση της ομάδας τους από το φύλλο εργασίας. Ας σημειωθεί ότι σε όλα τα φύλλα εργασίας υπάρχει μία άσκηση με μία ερώτηση –για την 1^η διδακτική ώρα- η οποία αφορά το νοηματικό περιεχόμενο του κειμένου και τη θέση του συγγραφέα και με μία δραστηριότητα δημιουργίας ενός αρχείου παρουσίασης (ppt)- για τη 2^η διδακτική ώρα- στο οποίο θα καταγράψουν οι μαθητές σε τρεις τουλάχιστον διαφάνειες τα βασικά στοιχεία της έννοιας ή των εννοιών της ομάδας τους, όπως αυτά προκύπτουν από τα, προς μελέτη, συνοδευτικά κείμενα. Ζητείται, επιπλέον, από

τους μαθητές να αξιοποιήσουν -εντός 10'- στην παρουσίασή τους και το υλικό από τα Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html) στην αναζήτηση του οποίου έχουν ήδη ασκηθεί σε προηγούμενα μαθήματα.

Οι μαθητές σημειώνουν χειρόγραφα - ή ηλεκτρονικά, αν βρεθούν στο εργαστήριο των Η/Υ, τις γραπτές απαντήσεις τους στην πρώτη ερώτηση του πρώτου φύλλου της εργασίας τους και τις ανακοινώνουν σύντομα στην ολομέλεια της τάξης στα τελευταία 10' της διδακτικής ώρας.

2^η ώρα (45 λεπτά). Εργαστήριο Η/Υ. Οι μαθητές κάθονται μπροστά στους σταθμούς εργασίας τους ανά ομάδες (ίδιες με εκείνες της προηγούμενης διδακτικής ώρας) και κρατούν τα φύλλα εργασίας τους και τις ελεγμένες χειρόγραφες απαντήσεις τους. Καλούνται να καταγράψουν μέσω του χειριστή Η/Υ της ομάδας τους σε 20' σε ένα αρχείο παρουσίασης (ppt) και σε, τουλάχιστον, τρεις διαφάνειες τα βασικά στοιχεία της έννοιας ή των εννοιών της ομάδας τους, όπως αυτά προκύπτουν από τα, προς μελέτη, συνοδευτικά κείμενα και από το υλικό από τα Ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

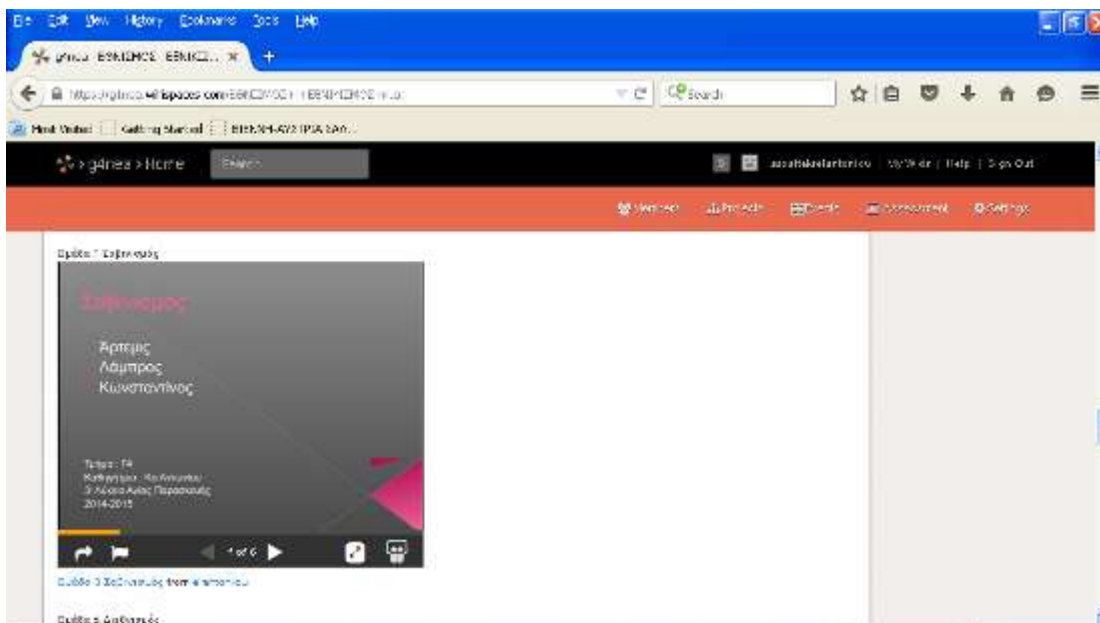
(http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html).

Οι μαθητές συνθέτουν την εργασία της ομάδας τους σε ένα αρχείο παρουσίασης (ppt) με τρεις τουλάχιστον διαφάνειες [βλ. τα αρχεία «[omada_1](#) (για την ομάδα Α), [omada_2](#) (για την ομάδα Β), [omada_3](#) (για την ομάδα Γ), [omada_4](#) (για την ομάδα Δ), [omada_5](#) (για την ομάδα Ε)» που βρίσκονται στον φάκελο «[Τεκμήρια](#)»]. Στην πρώτη διαφάνεια θα αναφέρονται το θέμα του φύλλου εργασίας, τα στοιχεία των μελών της ομάδας, το τμήμα, το σχολείο και το σχολικό έτος φοίτησης. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα, αν θέλουν και προλαβαίνουν, να φιλοτεχνήσουν αισθητικά το αρχείο τους. Τα επόμενα 20' η κάθε ομάδα παρουσιάζει ([Φωτογραφία 3](#), [Φωτογραφία 4](#), [Φωτογραφία 5](#), [Φωτογραφία 6](#), [Φωτογραφία 7](#), [Φωτογραφία 8](#)) στην ολομέλεια την εργασία της για το περιεχόμενο της έννοιας ή των εννοιών που επεξεργάστηκε και

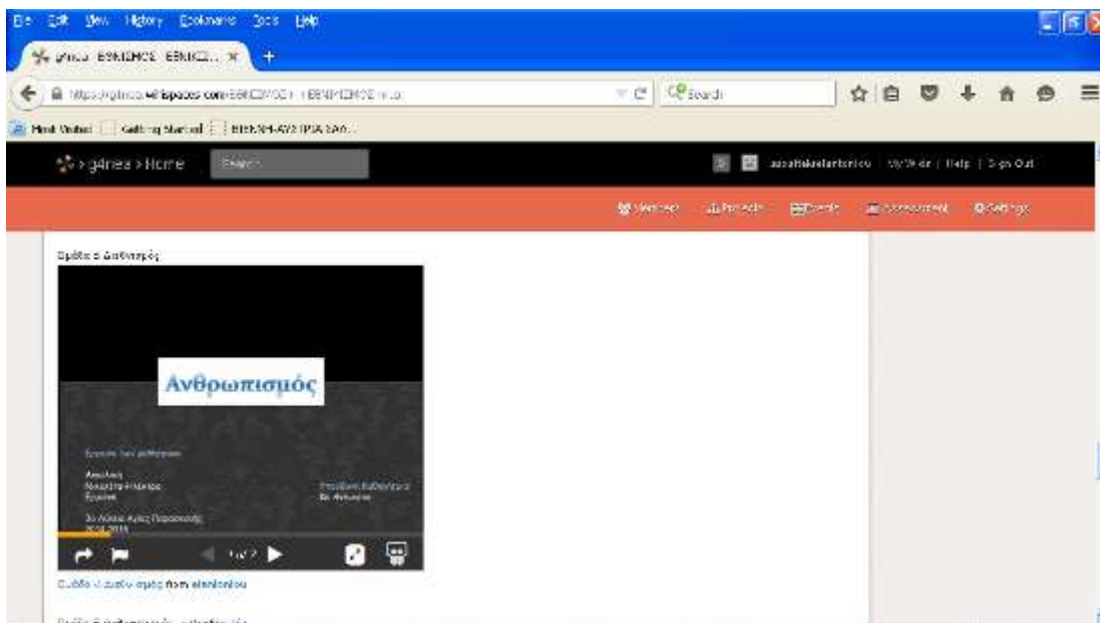

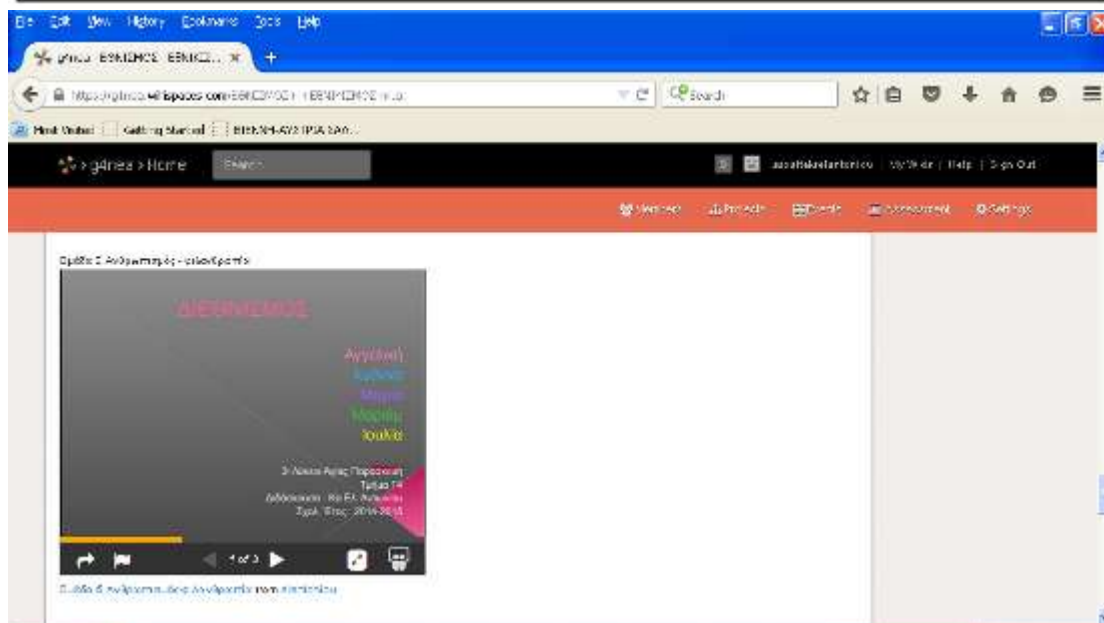
Εικόνα 4

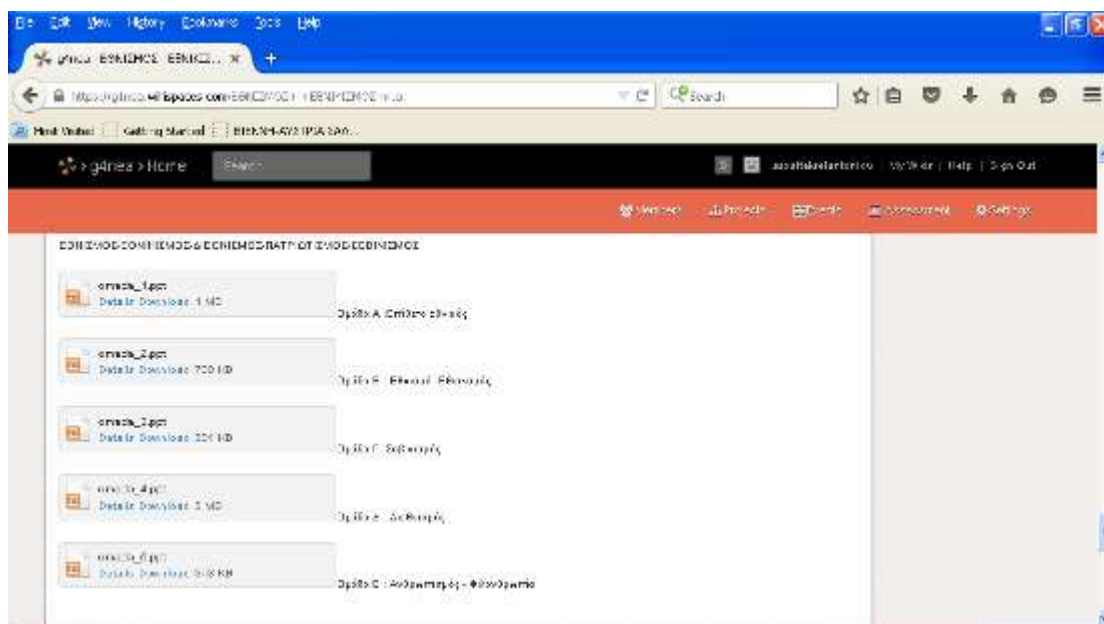
Εικόνα 5

Εικόνα 6

Εικόνα 7

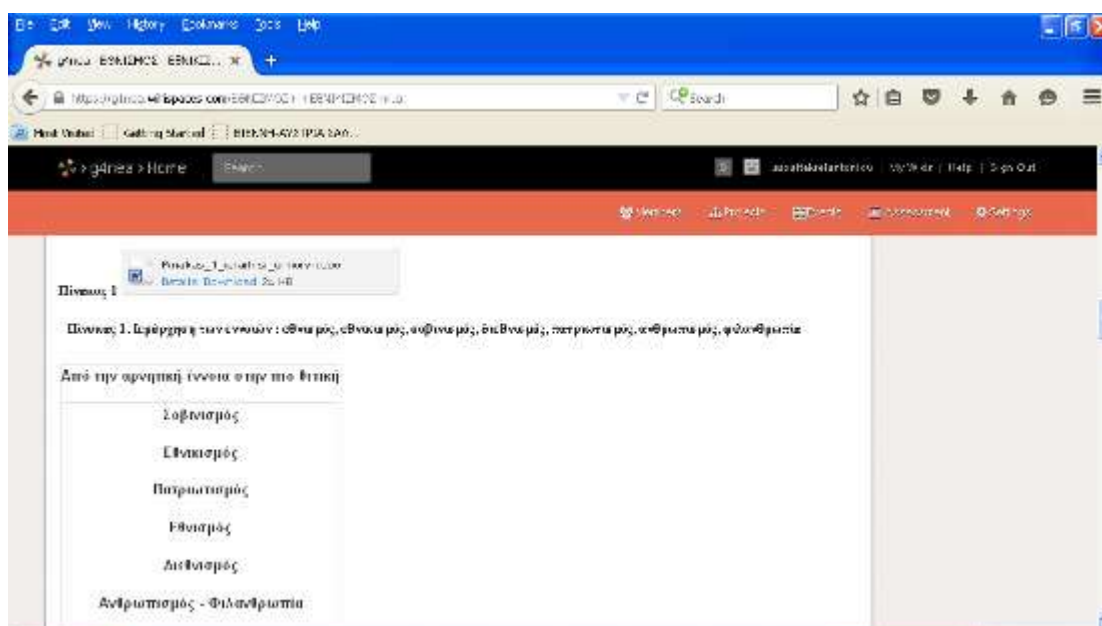

Παράλληλα με την ανακοίνωση της εργασίας τους, ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα αναγράφει τον όρο/τους όρους που επεξεργάστηκε η ομάδα του στον πίνακα της

τάξης τοποθετώντας τον ιεραρχικά, από τον πιο αρνητικό όρο στον πιο θετικό, σε μια στήλη μαζί με όλους τους όρους της διδαχθείσας ενότητας («εθνισμός», «εθνικισμός», «διεθνισμός», «πατριωτισμός», «ανθρωπισμός», «φιλανθρωπία») των υπολοίπων ομάδων ([Φωτογραφία 1](#) και [Φωτογραφία 2](#)). . Την ίδια καταγραφή κάνει ηλεκτρονικά και ένας επιπλέον μαθητής, σε ένα αρχείο επεξεργασίας κειμένου, προκειμένου αυτό να χρησιμοποιηθεί την 5^η διδακτική ώρα κατά την μεταξιολόγηση της διδασκαλίας του μαθήματος ([Πίνακας 1](#)). Ο πίνακας ανεβαίνει και στο wiki της τάξης (Εικόνα 8).

Εικόνα 8

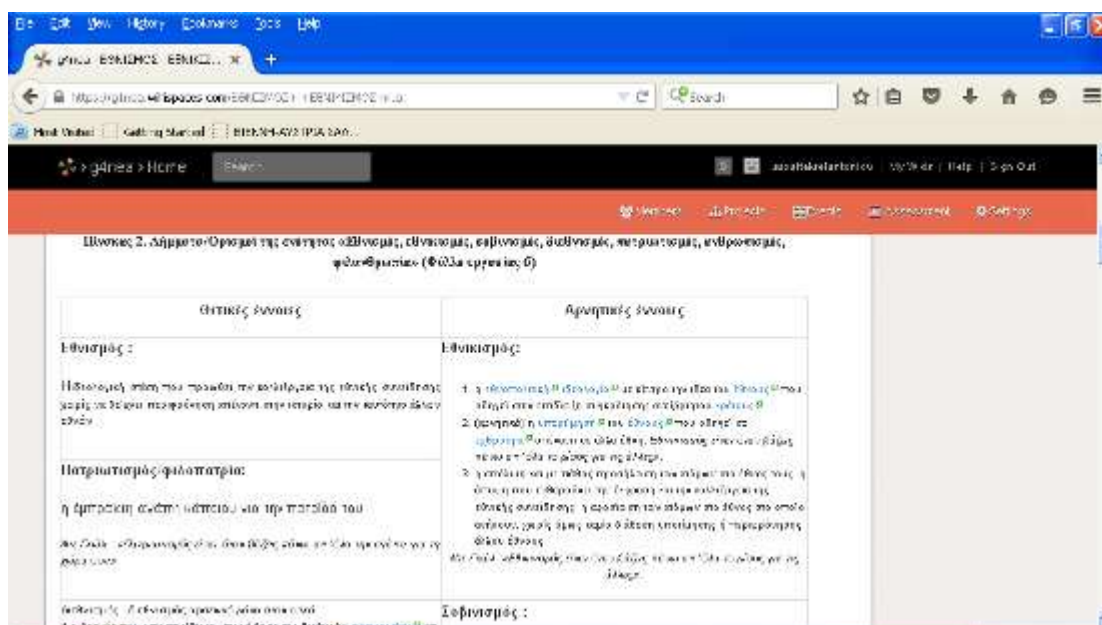
3^η ώρα (45 λεπτά). Εργαστήριο Η/Υ. Στους μαθητές οι οποίοι κάθονται ανά ομάδες, όμοιες με της προηγούμενης ώρας, μπροστά στους σταθμούς εργασίας, διανέμεται το [φύλλο εργασίας 6](#) το οποίο είναι κοινό για όλες τις ομάδες και έχει ήδη αναρτηθεί και στο [wiki της τάξης](#). ([Εικόνα 1](#)). Ζητείται από τους μαθητές πρώτα να συντάξουν σε 15' σε ένα φύλλο επεξεργασίας κειμένου το δικό τους λήμμα/ορισμό για την έννοια την οποία διαπραγματεύτηκε η ομάδα τους κατά τις προηγούμενες δύο διδακτικές

ώρες συμβουλευόμενοι την εργασία της προηγούμενης διδακτικής ώρας καθώς και τα συνοδευτικά των φύλλων εργασίας τους σώματα κειμένων. Στα επόμενα 15', οι μαθητές ανεβάζουν το λήμμα/ορισμό στο [wiki της τάξης](#), στον πίνακα 2 και στην αντίστοιχη στήλη – μία στήλη για τις έχουσες θετική σημασία έννοιες και μία στήλη για τις έχουσες αρνητική σημασία ([Πίνακας 2](#)). Ο πίνακας συμπληρώνεται ηλεκτρονικά και συλλογικά από τους μαθητές στο wiki της τάξης (Εικόνα 9α και Εικόνα 9β) καθώς όλοι έχουν πρόσβαση σε αυτόν από τους σταθμούς εργασίας τους.

Εικόνα 9α

Εικόνα 9β

Εναλλακτικά, οι μαθητές θα μπορούσαν να αποστείλουν το λήμμα τους στη Βικιπαίδεια προκειμένου να εμπλουτίσουν τις σελίδες της, όμως αυτό δεν επιτεύχθηκε τελικά. Εντούτοις, τονίστηκε η δυνατότητα ανάρτησης των λημμάτων στη wikipedia και οι μαθητές έμειναν έκπληκτοι από τη δυνατότητα συμβουλευόμενοι την εργασία της προηγούμενης διδακτικής ώρας καθώς και τα συνοδευτικά των φύλλων εργασίας τους σώματα κειμένων της διαδραστικής και ανοικτής σε όλους διαδικασίας ανάρτησης πληροφοριών σε μία ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια.

Τα τελευταία 10' ο παρουσιαστής κάθε ομάδας θα ανακοινώσει την συμβολή της στην κατασκευή του [πίνακα 2](#) ([Εικόνα 9α](#) και [Εικόνα 9β](#)) και θα παρουσιάσει το λήμμα στο οποίο κατέληξε από την επεξεργασία όλων των στοιχείων. Μετά το πέρας όλων των παρουσιάσεων ακολουθεί η κριτική τους και συζήτηση για το θέμα της ενότητας. Τα βασικά χαρακτηριστικά των εννοιών «εθνισμός, εθνικισμός, σοβινισμός, διεθνισμός, πατριωτισμός, ανθρωπισμός, φιλανθρωπία» έχουν ήδη κωδικοποιηθεί στον [πίνακα 2](#) ([Εικόνα 9α](#) και [Εικόνα 9β](#)) ως εξής :

α) Θετικές έννοιες

Εθνισμός : Η ιδεολογική στάση που προωθεί την καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης χωρίς να δείχνει περιφρόνηση απέναντι στην ιστορία και την ταυτότητα άλλων εθνών

Πατριωτισμός/φιλοπατρία: η έμπρακτη αγάπη κάποιου για την πατρίδα του

Διεθνισμός : θεωρία που υποστηρίζει την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και συνεννόησης, πνευματικά και πολιτικοκοινωνικά φέρει την πεποίθηση ότι τα έθνη είναι τεχνητοί και ανεπιθύμητοι σχηματισμοί

Ανθρωπισμός : το πνευματικό κίνημα της Αναγέννησης που έδινε έμφαση στη μελέτη της κλασικής αρχαιότητας, φιλοσοφική στάση η οποία θεωρεί τον άνθρωπο κέντρο του κόσμου και κεντρική αξία της και κριτήριο της προόδου σε κάθε τομέα οφείλει να είναι η ελευθερία του και η ποιότητα της ζωής του. Επίσης, θεωρείται τρόπος συμπεριφοράς που (πρέπει να) επιδεικνύει ο άνθρωπος στο συνάνθρωπό του

Φιλανθρωπία : η «αγάπη του ανθρώπου» με την έννοια της φροντίδας για την θρέψη, την ανάπτυξη και την ενίσχυση δεινοπαθόντων συνανθρώπων που απορρέει από την άσκηση των ανθρωπίνων αξιών και βασίζεται στον εθελοντισμό.

β) Αρνητικές έννοιες

Εθνικισμός: η υπερτίμηση του έθνους που οδηγεί σε εχθρότητα απέναντι σε άλλα έθνη. Σπανιότερα έχει και τη θετική έννοια της εθνοπολιτικής ιδεολογίας με κέντρο την ιδέα του έθνους που οδηγεί στην επιδίωξη συγκρότησης ανεξάρτητου κράτους.

Σοβινισμός: η υπερβολική και άκρατη φιλοπατρία που εκδηλώνεται με μισαλλοδοξία και επιθετικότητα προς άλλους λαούς

Στα τελευταία 5' της ώρας γίνεται η ενημέρωση των μαθητών για την παραγωγή γραπτού λόγου στην τάξη στο είδος του άρθρου την επόμενη διδακτική ώρα.

Αξιολόγηση σταδίου/φάσης 1: Η αξιολόγηση των μαθητών βασίστηκε στην προθυμία που έδειξαν στην εκτέλεση των δραστηριοτήτων αλλά και στη συνολική παρουσίαση της ομάδας τους. Αξιολογήθηκαν για το βαθμό συμμετοχής τους τόσο στην ατομική όσο και στην ομαδική εργασία. τους με την οποία διαπιστώθηκε τόσο ότι κατανοήθηκαν αρκετά τα κείμενα, όσο και ότι μπόρεσαν να ολοκληρώσουν και να παρουσιάσουν το αρχείο παρουσίασης της ομάδας τους στο συγκεκριμένο διαθέσιμο χρόνο της δεύτερης διδακτικής ώρας. Στο ανέβασμα των αρχείων στο wiki μέσω της χρήσης του slidesharenet βοήθησε η καθηγήτρια, γιατί μερικές από τις ομάδες δεν το πέτυχαν. Γενικά, οι μαθητές ανταποκρίθηκαν ευχάριστα και με ιδιαίτερο ζήλο στη διαδικασία. Συμμετείχαν επίσης, καθολικά στη συζήτηση για τα βασικά χαρακτηριστικά των όρων του εθνισμού, εθνικισμού, σοβινισμού, διεθνισμού, πατριωτισμού, ανθρωπισμού και φιλανθρωπίας. Προτιμήθηκε η ένταξη των ερωτήσεων του συγγραφέα του σεναρίου στα φύλλο εργασίας, γιατί ήταν αρκετά εύστοχες ως προς την εξυπηρέτηση των σκοπών του μαθήματος. Την 3^η διδακτική ώρα οι μαθητές αφού σκέφτηκαν, αποκωδικοποίησαν και κατέγραψαν σε πίνακα στο wiki της τάξης τα βασικά σημεία της ορολογίας του μαθήματος, που, ομολογουμένως, ήταν στην αρχή συγκεχυμένα., πέτυχαν, κυρίως μέσω της δραστηριότητας της ομαδικής συνεργασίας και της ενσωμάτωσης της ατομικής τους εργασίας στο wiki, τη βιωματική πρόσληψη της μάθησης.

Στάδιο 2 (2 ώρες) . 4^η ώρα (45 λεπτά). Εργαστήριο Η/Υ. Κατόπιν ενημέρωσης κατά την προηγούμενη διδακτική ώρα δίνεται στους μαθητές το [φύλλο εργασίας 7](#) με το θέμα για την παραγωγή γραπτού λόγου. Ζητείται από τους μαθητές να γράψουν

ηλεκτρονικά στο wiki της τάξης ένα άρθρο για την ηλεκτρονική σχολική εφημερίδα στο οποίο θα αναφέρουν και θα σχολιάσουν από την εισαγωγή της Απολογίας του Τερτσέτη σε τέσσερις - πέντε παραγράφους τις έννοιες από την ενότητα του μαθήματος τις οποίες επικαλείται ο Τερτσέτης στο κείμενό του. Συγκεκριμένα το θέμα είναι:

Να σχολιάσετε την εισαγωγή της Απολογίας του Τερτσέτη σε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας, αναφέροντας ποιες έννοιες από την ενότητα του μαθήματος επικαλείται ο Τερτσέτης στο κείμενό του. Να χρησιμοποιήσετε και να ενσωματώσετε σε ένα ενιαίο και ομαδικό κείμενο (στο άρθρο σας) το υλικό που δημιουργήσατε το πρώτο διδακτικό δίωρο κάνοντας σχόλια ή επιφέροντας αλλαγές όπου κρίνετε σκόπιμο. (περίπου 350 λέξεις)

«Δεν είμαι από την Σπάρτη, δεν είμαι Αθηναίος, πατρίδα μου έχω όλην την Ελλάδα· τοιουτοτρόπως εκφράζεται ο γενναίος Πλούταρχος, είναι σχεδόν δύο χιλιάδες έτη, εις ένα των συγγραμμάτων του· ημείς γεννημένοι εις πλέον ευτυχισμένην εποχήν, δηλαδή όταν η θρησκεία και η φιλοσοφία εφώτισαν, εκήρυξαν, εσφράγισαν το δόγμα της αγάπης και της ισότητος, δυνάμεθα να εκφρασθούμε με φρόνημα ακόμη υψηλότερον από το φρόνημα του παλαιού ανδρός, δυνάμεθα να ειπούμε ότι ημείς δεν είμεθα ούτε από την Ελλάδα, ούτε από την Ιταλία, ούτε από την Γερμανία, ούτε από την Αγγλία, πατρίδα έχομεν το ανθρώπινο γένος· όση γη περιαγκαλιάζει ο εύμορφος αιθέρας είναι αγαπητή μας πατρίδα».

Γ. Τερτσέτης

(Ο Γ. Τερτσέτης δικάστηκε μαζί με τον Πολυζωΐδη, γιατί σαν δικαστές αρνήθηκαν να υπογράψουν την καταδίκη σε θάνατο του Κολοκοτρώνη).

Στο τέλος, και αφού οι μαθητές ενσωματώσουν τα σχόλια στο ηλεκτρονικό τους τετράδιο στο wiki της τάξης (Εικόνα 10) συγγράφεται επί 35' κατόπιν συλλογικής

ηλεκτρονικής επικοινωνίας με τη μορφή εισαγωγής σχολίων ή αλλαγών το ζητούμενο άρθρο ([Πίνακας 3](#)).

Εικόνα 10

Το θετικό αποτέλεσμα της ατομικής συνεισφοράς στη συλλογική εργασία είναι η παράλληλη συγγραφή και διόρθωση του κειμένου από τους ίδιους τους μαθητές με τη διακριτική εποπτεία της διδάσκουσας. Αξίζει να σημειωθεί ότι όλοι οι μαθητές εργάστηκαν διαδραστικά και με αμείωτο ενδιαφέρον σε μια δύσκολη ως προς το περιεχόμενο ενότητα του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας.

5^η ώρα (45 λεπτά). Αίθουσα διδασκαλίας με προβολέα και Η/Υ. Οι μαθητές παραλαμβάνουν το άρθρο ηλεκτρονικά διορθωμένο ([Πίνακας 3](#) και [Εικόνα 10](#)). Η καθηγήτρια επισημαίνει για ανατροφοδότηση τα βασικά δομικά μέρη του άρθρου, παρουσιάζει για 10' στην τάξη τα σοβαρά εκφραστικά, μορφικά, συντακτικά, δομικά και γραμματικά λάθη των μαθητών στον γραπτό λόγο. Στη συνέχεια για 10' δίνεται στους μαθητές το [φύλλο εργασίας 8](#) με ερωτήσεις με τη βοήθεια των οποίων τους ζητείται να μετα-αξιολογήσουν τη διδασκαλία των θεματικών ενοτήτων «η πειθώ

στον πολιτικό λόγο» και «εθνισμός, εθνικισμός, σοβινισμός, διεθνισμός, πατριωτισμός, ανθρωπισμός, φιλανθρωπία». Στα επόμενα 15' οι μαθητές ανά οχτώ ομάδες των τριών μελών απαντούν προφορικά ή και σε ένα (για συντομία) ερώτημα, το οποίο έχει καταγραφεί από την καθηγήτριά τους σε ένα απλό φύλλο επεξεργασίας κειμένου ([φύλλο εργασίας 8](#)) το οποίο υπάρχει παράλληλα και στο wiki της τάξης ([Εικόνα 1](#)) : Τα ερωτήματα είναι τα παρακάτω:

1. Ποια είναι η εντύπωση που σας άφησε το σενάριο;
2. Τι σας άρεσε περισσότερο σε αυτό;
3. Ποια είναι η σημασία των εννοιών : «Εθνισμός», «εθνικισμός», «σοβινισμού», «διεθνισμός», «πατριωτισμός», «ανθρωπισμός», «φιλανθρωπία»;
4. Να αναφέρετε φαινόμενα εθνισμού, εθνικισμού, διεθνισμού, πατριωτισμού, ανθρωπισμού και φιλανθρωπίας από το μάθημα της ιστορίας.
5. Με ποιους τρόπους μπορούν οι νέοι να αντιλαμβάνονται τα φαινόμενα του εθνισμού, εθνικισμού, διεθνισμού, πατριωτισμού, ανθρωπισμού και φιλανθρωπίας;
6. Ποιες αξίες πρέπει να διέπουν τους νέους ώστε να απορρίπτουν ή να ενθαρρύνουν τα παραπάνω φαινόμενα;

Οι μαθητές απάντησαν συνοπτικά προφορικά στις παραπάνω ερωτήσεις δίνοντας την απήχηση του σεναρίου. Παράλληλα προβλήθηκε στην οθόνη ο συγκεντρωτικός [πίνακας 3](#) με τα βασικά σημεία του μαθήματος τον οποίο είχαν επεξεργαστεί όλες οι ομάδες κατά την 3^η διδακτική ώρα.

Αξιολόγηση σταδίου/φάσης 2 : Ως προς το μαθησιακό κομμάτι του σεναρίου οι μαθητές διαπίστωσαν τη διαφορά στη θετική ή αρνητική σημασία των όρων εθνισμός, εθνικισμός, σοβινισμός, διεθνισμός, πατριωτισμός, και φιλανθρωπία. και συνειδητοποίησαν τους λόγους για τους οποίους τα τελευταία χρόνια εκδηλώνεται ανά τον κόσμο ποικιλία παρόμοιων φαινομένων. Έγινε ιδιαίτερη αναφορά στη

θωράκιση του νέου με την ανθρωπιστική παιδεία, καθώς μέσω αυτής μπορεί ο νέος να ευαισθητοποιηθεί και να εκλέγει κριτικά το πολιτικά ορθό για την κοινωνία του. Η επίδοση των μαθητών στην παραγωγή του γραπτού λόγου ήταν αρκετά ικανοποιητική, όπως φαίνεται και από το τεκμήριο ([Πίνακας 3](#) και [Εικόνα 10](#)). Δεν κρίθηκε σκόπιμο να καταγραφούν οι απαντήσεις στις ερωτήσεις αξιολόγησης ως τεκμήριο, γιατί θεωρήθηκε προσφορότερη η προφορική προσέγγιση και εμβάθυνση στις απαντήσεις. Ως προς την αξιολόγηση του σεναρίου η πλειοψηφία των μαθητών εκφράστηκε θετικά υποστηρίζοντας ότι, με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας και μέσω των ΤΠΕ, ενθαρρύνεται η συμμετοχή όλων των μαθητών στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες καθιστώντας ευχάριστο και εποικοδομητικό το τελευταίο διάστημα παραμονής τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δίνονται τα φύλλα εργασίας που αξιοποιήθηκαν στην εφαρμογή και με τα οποία έχουν συνδεθεί (εσωτερικός υπερδεσμός) αντίστοιχα σημεία της διδακτικής πορείας.

Φύλλο εργασίας 1

Εργασία στην αίθουσα διδασκαλίας και στο Εργαστήριο Η/Υ

1ο δίωρο

Ομάδα Α΄

Επίθετο «εθνικός, -ή, -ό»

Άσκηση

Κάνοντας χρήση του σχολικού σας βιβλίου (σελ. 228) να διερευνήσετε το περιεχόμενο που αποδίδεται στον όρο «εθνικός,-ή, -ό» στα παρακάτω κείμενα. Σε ποιες από τις ακόλουθες περιπτώσεις κρίνετε ότι η χρήση του επιθέτου ανταποκρίνεται στην ετυμολογική σημασία του;

Με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών λεξικών της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα

(http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html):

να ετοιμάσετε μια σύντομη ενημερωτική παρουσίαση για την τάξη σας (power point), του όρου «εθνικός,-ή, -ό».

Τέλος, να τον αναγράψετε στον πίνακα της τάξης τοποθετώντας τον ιεραρχικά, από τον πιο αρνητικό όρο στον πιο θετικό, σε μια στήλη με όλους τους όρους της διδαχθείσας ενότητας («εθνισμός», «εθνικισμός», «διεθνισμός», «πατριωτισμός», «ανθρωπισμός», «φιλανθρωπία»).

1. Ο Εθνικός Πειραιώς είναι ελληνικό ιστορικό αθλητικό σωματείο του Πειραιά.

2. Ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων ιδρύθηκε το 1983 με το Ν. 1316 και είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Αποστολή του ΕΟΦ είναι η προστασία της Δημόσιας Υγείας σε σχέση με την κυκλοφορία στην Ελλάδα:

- φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης και κτηνιατρικής χρήσης
- φαρμακούχων ζωοτροφών και προσθετικών ζωοτροφών
- τροφίμων ειδικής διατροφής και συμπληρωμάτων διατροφής
- βιοκτόνων
- ιατρικών βοηθημάτων
- καλλυντικών

Πηγή: Η ιστοσελίδα του ΕΟΦ

<http://www.eof.gr/web/guest/information>

3. Ο Ε.Ο.Μ. (Εθνικός Οργανισμός Μεταμοσχεύσεων) αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου εποπτευόμενο από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και ιδρύθηκε με τον ν. 2737/1999 (ΦΕΚ 174Α') «Μεταμοσχεύσεις ανθρωπίνων ιστών και οργάνων και άλλες διατάξεις».

Σκοπός του Ε.Ο.Μ. είναι η υποβοήθηση του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για τη χάραξη εθνικής πολιτικής της χώρας μας για την ανάπτυξη των μεταμοσχεύσεων.

Πηγή: Η ιστοσελίδα του ΕΟΜ

http://www.eom.gr/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=2&Itemid=25&lang=el

4. Δημοσιογραφική αποστολή σε φυλακή υψίστης ασφαλείας

Του Δημήτρη Τσάκα

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ. - Η δημοσιογραφική αποστολή του "Εθνικού Κήρυκα" πέρασε τις σιδερένιες πόρτες των φυλακών υψίστης ασφαλείας στην πολίχνη Attika της Νέας Υόρκης και συνομίλησε επί μακρόν με τον Έλληνα βαρυποινίτη Β. Γ.

Πηγή: Η ιστοσελίδα της εφημερίδας «Εθνικός Κήρυξ»

<http://www.ekirikas.com/>

5. Τον Εθνικό Ύμνο της Ελλάδος αποτελούν οι δύο πρώτες στροφές του ποιήματος "Ύμνος εις την Ελευθερίαν". Γράφτηκε το Μάιο του 1823 στη Ζάκυνθο από τον ποιητή Διονύσιο Σολωμό. Ένα χρόνο αργότερα δημοσιεύτηκε στο Μεσολόγγι και τον ίδιο χρόνο ο Φωριέλ το συμπεριέλαβε στη συλλογή των ελληνικών δημοτικών τραγουδιών. Το 1828, ο Νικόλαος Μάντζαρος, κερκυραίος μουσικός και φίλος του Σολωμού, μελοποίησε το ποίημα, με βάση λαϊκά μοτίβα, για τετράφωνη ανδρική χορωδία, αλλά όχι ως εμβατήριο. Έκτοτε ο "Ύμνος εις την Ελευθερίαν" ακουγόταν τακτικά σε εθνικές γιορτές.

Το 1844 το ποίημα μελοποιήθηκε για δεύτερη φορά από τον Μάντζαρο και υποβλήθηκε στον βασιλέα Όθωνα με την ελπίδα να γίνει δεκτό ως εθνικός ύμνος. Παρά την τιμητική επιβράβευση του Ν. Μάντζαρου με τον Αργυρό Σταυρό του Τάγματος του Σωτήρα και του Δ. Σολωμού με Χρυσό Σταυρό του ίδιου Τάγματος, το έργο διαδόθηκε μεν ως "θούριος" αλλά δεν εγκρίθηκε ως ύμνος.

Το 1861 ο Υπουργός των Στρατιωτικών ζήτησε από τον Μάντζαρο να συνθέσει εμβατήριο πάνω στον "Ύμνο εις την Ελευθερίαν". Ο μουσικός μετέβαλε τον ρυθμό του ύμνου του Σολωμού σε ρυθμό εμβατηρίου και το 1864, μετά την ένωση της

Επτανήσου με την Ελλάδα, ο "Ύμνος εις την Ελευθερίαν" καθιερώθηκε ως εθνικός ύμνος. Ο εθνικός ύμνος, μαζί με τη μουσική του, τυπώθηκε για πρώτη φορά σε 27 κομμάτια, το 1873, στο Λονδίνο.

...

Πηγή: (Προεδρία της Ελληνικής Δημοκρατίας)

http://www.mathima.gr/education/yliko/files_yliko/ymnos.html

6. Ο Εθνικός Δρυμός Πίνδου είναι ένας από τους σπουδαιότερους Εθνικούς μας Δρυμούς. Ιδρύθηκε με το Β.Δ. 487/1966 που δημοσιεύθηκε στο 120/1966 φύλλο της εφημερίδας της Κυβέρνησης.

Αποτελεί μια απομονωμένη περιοχή στο Βόρειο τμήμα της Πίνδου. Έχει συνολική έκταση 68.990 στρέμματα και αποτελείται από τον πυρήνα με έκταση 33.490 στρ. και την περιφερειακή ζώνη προστασίας με έκταση 35.500 στρέμματα.

Πηγή: Η ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Δασών Γρεβενών

<http://valiacalda.org.gr/>

7. Χριστιανοί απολογητές ονομάστηκαν οι εκκλησιαστικοί συγγραφείς που ασχολήθηκαν με την απολογητική της χριστιανικής θρησκείας, δηλαδή με την υπεράσπιση των χριστιανικών δοξασιών και της αξίας των ιερών γραφών. Οι απολογητές έγραψαν υπερασπίζοντας τον Χριστιανισμό απευθυνόμενοι τόσο προς Εθνικούς όσο και προς Ιουδαίους.

...

Όσον αφορά τους Χριστιανούς συγγραφείς των πρώτων αιώνων μ.Χ., όλοι έγραψαν απολογίες για να αποκρούσουν τις διάφορες κατηγορίες και συκοφαντίες των Εθνικών κατά των Χριστιανών, όμως συνήθως γίνεται διάκριση ανάμεσα σε αυτούς που έγραψαν απολογίες στην ελληνική γλώσσα και αυτούς που έγραψαν στη λατινική.

Πηγή: Βικιπαίδεια

<http://el.wikipedia.org/wiki/>

8.

Ο Κοραής, παρά τη ρητορική του, που τόνιζε για τακτικούς κυρίως λόγους την καταγωγή από ευκλείς προγόνους παγκόσμιας ακτινοβολίας, ήξερε πολύ καλά ότι για να υπάρξει συμπαγής εθνική συνείδηση χρειαζόταν παιδεία. Και ότι η ποιότητα της παιδείας θα καθόριζε και την ποιότητα της εθνικής συνείδησης. Αυτό το ζήτημα μένει ως σήμερα άλυτο από το ελληνικό κράτος.

Ο Κοραής και η εθνική συνείδηση, Δημοσθένης Κούρτοβικ

Εφημερίδα Τα Νέα, Παρασκευή, 25 Μαρτίου 2011

<http://www.tanea.gr/vivliodromio/?aid=4624225>

Φύλλο εργασίας 2

Εργασία στην αίθουσα διδασκαλίας και στο Εργαστήριο Η/Υ

1ο δίωρο

Ομάδα Β΄

Εθνισμός - Εθνικισμός

Άσκηση

Κάνοντας χρήση του σχολικού σας βιβλίου (σελ. 228) να διερευνήσετε το περιεχόμενο που αποδίδεται στον όρο εθνικισμός στα παρακάτω κείμενα. Συζητήστε τη διαφορά των όρων εθνισμός – εθνικισμός και στη συνέχεια με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών λεξικών της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html):

να ετοιμάσετε μια σύντομη ενημερωτική παρουσίαση για την τάξη σας (power point), των όρων «εθνισμός» και «εθνικισμός».

Τέλος, να τους αναγράψετε στον πίνακα της τάξης τοποθετώντας τους ιεραρχικά, από τον πιο αρνητικό όρο στον πιο θετικό, σε μια στήλη με όλους τους όρους της διδαχθείσας ενότητας («εθνισμός», «εθνικισμός», «διεθνισμός», «πατριωτισμός», «ανθρωπισμός», «φιλανθρωπία»).

1. εθνικισμός: αρσενικό

- μια εθνοπολιτική ιδεολογία με κέντρο την ιδέα του έθνους που οδηγεί στην επιδίωξη συγκρότησης ανεξάρτητου κράτους
- (αρνητικά) η υπερτίμηση του έθνους που οδηγεί σε εχθρότητα απέναντι σε άλλα έθνη
- η απόλυτη και με πάθος προσήλωση των ατόμων στο έθνος τους. η άποψη που ενθαρρύνει την έκφραση και την καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης· η αφοσίωση των ατόμων στο έθνος στο οποίο ανήκουν, χωρίς όμως καμία διάθεση υποτίμησης ή περιφρόνησης άλλου έθνους

Πηγή: Βικιλεξικό

<http://el.wiktionary.org/wiki/%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

2. Ο εθνικισμός: Το πρόβλημα των σχέσεων του ανθρώπου με τους γύρω του ανθρώπους απασχόλησε και τη φιλόσοφο διάνοηση και τον κοινό νου από τ' αρχαία χρόνια ως τα σήμερα.

Πρώτος ο Αριστοτέλης διαπίστωσε ότι ο άνθρωπος είναι από τη φύση του «ζῶον πολιτικόν», δηλαδή κοινωνικό και γι' αυτό αποστρέφεται το μονήρη και πλάνητα βίο κι επιθυμεί το συγχρωτισμό, την επικοινωνία, την κοινή μ' άλλους ανθρώπους διαβίωση. Από αυτή την έμφυτη ροπή για κοινωνία και την από λόγους αντικειμενικούς δημιουργούμενη ανάγκη για συνεργασία, προέκυψε η ιδέα της εθνότητας, που εκφράζει ένα σύνολο ανθρώπων συνδεδεμένων μεταξύ τους με ισχυρούς συνεκτικούς δεσμούς.

Για να σφυρηλατηθεί το πνεύμα της ενότητας ανάμεσα στα μέλη μιας εθνότητας, είναι απαραίτητο αυτά να εμφορούνται από μια ιδεολογία. Την ιδεολογία αυτή ονομάζουμε εθνισμό ή εθνικισμό. Ο καλώς εννοούμενος εθνικισμός έχει σαν πρώτο βασικό γνώρισμα τη φιλοπατρία, δηλαδή την αγάπη προς τη γενέθλια γη και προς την εθνότητα. Από την αγάπη αυτή απορρέουν κι άλλα γνωρίσματα, όπως η επιδίωξη για αποκατάσταση εθνικών δικαίων, η επιδίωξη της εθνικής αυτοτέλειας και η άρνηση κάθε μορφής υποτέλειας, η πίστη και η προσήλωση στις ιστορικές παραδόσεις, ο σεβασμός των μνημείων και των παραδόσεων και η διαφύλαξη με θρησκευτική ευλάβεια όλων των εκδηλώσεων, στις οποίες το έθνος αποτύπωσε με τρόπο ανάγλυφο την ψυχή του.

Πηγή: Εθνικισμός και διεθνισμός, Σαράντος Ι. Καργάκος

Ιστορικός – Συγγραφέας

<http://www.sarantoskargakos.gr/content/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82?page=0,0>

3. Περί εθνικισμού

Του Θάνου Βερέμη

Ζούμε σε περίοδο δοκιμασίας των θεσμών. Το αντιπροσωπευτικό μας σύστημα, η Δικαιοσύνη και η εκπαίδευση έχουν τεθεί σε αμφισβήτηση. Ο φονταμενταλισμός και ο εθνικισμός επιστρέφουν με δριμύτητα και μάλιστα σε χώρες όπως οι ΗΠΑ, οι οποίες στη γένεσή τους αποτέλεσαν καύχημα του Διαφωτισμού.

Ο εθνικισμός που γνωρίζουμε σήμερα δεν έχει σχέση με εκείνον που δημιούργησε ο γαλλικός ορθολογισμός. Ο εθνικισμός της Γαλλικής Επανάστασης ήταν εδαφικός και πολιτικός. Συσπείρωσε τους πολίτες εναντίον των προνομίων του παλαιού καθεστώτος, ώστε το έθνος να αποτελέσει τη νέα νομιμοποιητική βάση της κρατικής εξουσίας, αντί της ελέω Θεού μοναρχίας.

Όμως, ο εθνικισμός σταδιακά μεταλλάχθηκε σε προϊόν του ρομαντισμού. Έτσι, οι Γάλλοι, που απέδιδαν στο έθνος πολιτικό περιεχόμενο, προσέδωσαν στην έννοια αυτή οργανικές ιδιότητες, ιδίως μετά την ταπεινωτική τους ήττα από τους Πρώσους το 1870-71. Οι Γάλλοι, οι οποίοι ήταν αποτέλεσμα προσμείξεων Γαλατών και Φράγκων (Γερμανών), θέλησαν να αποβάλουν από τη μνήμη τους το Γερμανικό στοιχείο και να αναδείξουν το Κέλτικο. Αντίστοιχα, οι Πρώσοι αναζήτησαν σε κάποιο ιδεατό παρελθόν τη γερμανική καθαρότητα έναντι του σύνοικου σλαβικού πληθυσμού στα ανατολικά εδάφη τους.

Ο ημέτερος Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος, αν και εγγράφεται στη ρομαντική σχολή της ιστοριογραφίας, υπήρξε ορθολογιστής στις παρατηρήσεις του για τις καταβολές του ελληνικού έθνους. Αντιμετωπίζοντας τις απόψεις του Αυστριακού ιστορικού Ιάκωβου Φίλιππου Φαλμεράγιερ ότι η εγκατάσταση σλαβικών και αλβανικών φύλων στην Ελλάδα εξαφάνισαν κάθε ίχνος ελληνικού αίματος από τις φλέβες των Ελλήνων, ο Παπαρρηγόπουλος απέρριψε την βιολογική αυτή ερμηνεία της ιστορίας και προέταξε τον πολιτισμό ως μοναδικό έγκυρο γνώρισμα κάθε έθνους.

Ο ελληνικός εθνικισμός του 19ου αιώνα συνεχώς υπήρξε ανοιχτός στην εθελουσία προέλευση κάθε εθνότητας που επιθυμούσε να γίνει μέτοχος ενός πολιτισμού με την αρχαιότερη και πλουσιότερη γλωσσική παράδοση. Η ελληνική γλώσσα, άλλωστε, δεν ήταν μόνο φορέας της γραμματείας των αρχαίων, αλλά και η ιερή γλώσσα των γραφών, καθώς οι τρεις από τους τέσσερις Ευαγγελιστές έγραψαν τα ευαγγέλια τους στα ελληνικά....

Πηγή: Περί εθνικισμού, εφημερίδα Καθημερινή
http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_columns_2_06/02/2011_431595

4. Ένα σύμπτωμα του νοσηρού εθνικισμού (υπάρχει και ο υγιής εθνισμός, η φιλοπατρία) είναι η προσπάθεια κάποιων κύκλων του νεοπαγανισμού να αποδειχθεί η (δήθεν) ελληνική καταγωγή του Χριστού, ώστε και η σωτηρία του κόσμου, όπως και αν την κατανοούν οι εκπρόσωποί τους, να αποδοθεί στον Ελληνισμό.

Σ' αντίθεση, λοιπόν, προς εκείνους τους νεοειδωλόλατρες, που με μανία αποκρούουν και απορρίπτουν κάθε τι το Χριστιανικό ψέγοντάς το με αποτροπιασμό ως «εβραϊκό», αυτοί τηρούν αυτή τη συγκαταβατική και διαλλακτική στάση, όχι φυσικά από ενδιαφέροντα σωτηριολογικά και θεολογικά, αλλά καθαρά εθνοφυλετικά, και κυρίως για την πολιτική εκμετάλλευση του Ελλαδικού Χριστιανισμού, ως Ορθοδοξίας, και την εξαπάτηση των αφελών.

Του π. Γ. Δ. Μεταλληνού

Πηγή: Ρεσάλτο τεύχος 40.

<http://www.resaltomag.gr/forum/viewtopic.php?t=3525>

Φύλλο εργασίας 3

Εργασία στην αίθουσα διδασκαλίας και στο Εργαστήριο Η/Υ

1ο δίωρο
Ομάδα Γ΄

Σοβινισμός

Άσκηση

Κάνοντας χρήση του σχολικού σας βιβλίου (σελ. 228) να διερευνήσετε το περιεχόμενο που αποδίδεται στον όρο σοβινισμός στα παρακάτω κείμενα. Συζητήστε τη διαφορά των όρων σοβινισμός – πατριωτισμός και στη συνέχεια με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών λεξικών της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html):

να ετοιμάσετε μια σύντομη ενημερωτική παρουσίαση για την τάξη σας (power point) των όρων «σοβινισμός» – «πατριωτισμός».

Τέλος, να τους αναγράψετε στον πίνακα της τάξης τοποθετώντας τους ιεραρχικά, από τον πιο αρνητικό όρο στον πιο θετικό, σε μια στήλη με όλους τους όρους της διδαχθείσας ενότητας («εθνισμός», «εθνικισμός», «διεθνισμός», «πατριωτισμός», «ανθρωπισμός», «φιλανθρωπία»).

1. σοβινισμός (ετυμολογία) < γαλλική [chauvinisme](#)

Σοβινισμός Ουσιαστικό αρσενικό

σοβινισμός (ή «σωβινισμός»): παράλογη αφοσίωση ή αδιανόητη πίστη (Absurd Loyalty), πήρε την ονομασία από την αδιανόητη αφοσίωση του γραφικού, ξεχασμένου ήδη στην εποχή του, γάλλου αξιωματικού Σοβίν (Nicolas Chauvin) προς τον Ναπολέοντα, και ο όρος επεκράτησε να σημαίνει τον υπερβολικό, πολεμοχαρή και φανατικό εθνικισμό.

Όσο αφορά στη εννοιολογική σημασία του εθνικισμού, με μια χονδροειδή προσέγγιση, συνηθίζεται μια διάκριση ανάμεσα σε έναν «καλό» εθνικισμό, που ονομάζεται «πατριωτισμός», και έναν «κακό» εθνικισμό, που έχει πολλές ποικιλίες, με κυρίαρχες εκείνες του ρατσισμού και του σωβινισμού.

Είναι γνωστή η ρήση του Ντε Γκολ: «Πατριωτισμός είναι όταν βάζεις πάνω απ' όλα την αγάπη για τη χώρα σου. Εθνικισμός είναι όταν βάζεις πάνω απ' όλα το μίσος για τις άλλες».

Πηγή:

Βικιλεξικό

<http://el.wiktionary.org/wiki/%CF%83%CE%BF%CE%B2%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

2. ΝΕΟ-ΣΟΒΙΝΙΣΤΕΣ

Και ενώ πάμε από το κακό στο χειρότερο — να και η άλλη πληγή του έθνους, οι σοβινιστές και οι εθνοκάπηλοι! Επανερχονται βελτιωμένοι και επηυξημένοι, σε πολλαπλές νέες εκδόσεις. Κάπως είχαν λουφάξει μετά τη δικτατορία, κάπως είχαν αναγκασθεί να περιορίσουν τη μεγαλοστομία τους μετά το μνημειώδες κιτς της Ελλάδος Ελλήνων Χριστιανών. Όμως —όπως και η Ελλάδα— και αυτοί ποτέ δεν πεθαίνουν. Μόνο λίγο καιρό ξαποσταίνουν.

Υπάρχουν πολλά είδη. Τα πιο ακίνδυνα είναι τα εντελώς ευτράπελα. Παρακολουθώ, με πολλή αγωνία, τη σαρωτική επέλαση των υπέρμαχων της ελληνικότητας του αλφαβήτου μας εναντίον της σύγχρονης επιστήμης. Η οποία έχει το θράσος να ισχυρίζεται (άκουσον ! άκουσον !) ότι το ελληνικό αλφάβητο κατάγεται από το φοινικικό. Φλογερά άρθρα, μακροσκελείς επιστολές στον Τύπο, ακόμα και μηνύσεις εναντίον καθηγητών της γλωσσολογίας, επειδή τολμούν να υιοθετούν τις “αντεθνικές” θεωρίες.

Μπορεί να σκεφθείτε πως δεν έχει σημασία από που κατάγεται το ελληνικό αλφάβητο, αλλά το ΤΙ γράφτηκε στο αλφάβητο αυτό. (Από ό,τι ξέρω οι Φοίνικες δεν είχαν ούτε Πίνδαρο ούτε Πλάτωνα...). Κάνετε λάθος. Δεν μας καίει μόνο η πρωτιά. Πρόκειται για την καθαρότητα και αυθεντικότητα της φυλής. (Καθότι, αυτοί οι Φοίνικες, κομμάτι μελαψοί ήσαν, κάτι σαν Άραβες. Κοντολογίς, μιάσματα). Κι έτσι υπερασπιζόμαστε την ελληνικότητα των Ελλήνων στις στήλες αλληλογραφίας και στα δικαστήρια...

Αλλά ο μόνος τρόπος να καταδειχθεί αυτή η περιβόητη ελληνικότητα, είναι η δημιουργική πράξη του σήμερα. Είστε μικρανεψιός του Αριστοφάνη;

Εδώ — γράψτε μια σύγχρονη κωμωδία! (Και πάντοτε να ασελγείτε στις παλιές!).

Ανάλογα ανόητοι, αλλά λιγότερο φαιδροί, είναι αυτοί που ανησυχούν μόλις ξανακουσθεί το όνομα Φαλλμεράγιερ. Ήταν χαρακτηριστικές οι αντιδράσεις που γέννησε η πρόσφατη δημοσίευση (για πρώτη φορά στην Ελλάδα — λες και έγγραφε

για τους Λάπωνες!) ενός μικρού μέρους του έργου του. Φυσικά, ο Φαλλμεράγιερ ήταν υπερβολικός στις γενικεύσεις του. Αλλά ακόμα πιο υπερβολικοί ήταν (και παραμένουν) οι αντίπαλοι του. Λες και αν αποδειχθεί πως υπάρχει ένα ποσοστό σλαβικό (ή άλλο) αίμα στις φλέβες τους, θα μειωθεί η αξία αυτού που είναι κι αυτού που κάνουν! Τι φυλετικός φανατισμός κρύβεται, πίσω από μια τέτοια στάση!

Άλλο (προνομιούχο) πεδίο δράσης των εθνοκάπηλων είναι, η σχέση μας με την Τουρκία. Σύμφωνα, υπάρχουν διαφορές. Αλλά δεν βοηθάει καθόλου στην επίλυση τους το να χαρακτηρίζονται οι Τούρκοι μπουνταλάδες, απολίτιστοι και βάρβαροι (σε σύγκριση με εμάς τους πανέξυπνους και πολιτισμένους). Είναι βέβαια ένας εύκολος (και φτηνός) τρόπος να εισπράξουμε χειροκρότημα. Αλλά η καλλιέργεια του μίσους δεν οδήγησε ποτέ πουθενά. Ούτε και η απόκρυψη της αλήθειας.

Γιατί κάθε σοβινισμός βασίζεται στο ψέμα. Παραμορφώνει τα γεγονότα, αποσιωπά την ιστορία, στρεβλώνει την επιστήμη — για να καλλιεργήσει ευχάριστες (και αποπροσανατολιστικές) αυταπάτες. Καταφεύγει στο (εξιδανικευμένο) παρελθόν για να εξωραΐσει το παρόν. Κι έτσι καταργεί το μέλλον.

Το ίδιο κάνουν και μερικοί αξιόλογοι διανοούμενοι που, σε πρώτη ματιά, δεν μοιάζουν σοβινιστές. Είναι σοβαροί και ήπιοι — και για τούτο πιο επικίνδυνοι. Πρεσβεύουν πως οι Έλληνες, λόγω Ιστορίας και παράδοσης, είναι “άλλου είδους” άνθρωποι — και ως εκ τούτου δεν τους ταιριάζει ο ευρωπαϊκός (και νυν παγκόσμιος) πολιτισμός. Είναι οι (πάσης φύσεως) υπέρμαχοι της ιδιαιτερότητας των Ελλήνων. Που πρέπει πάλι να αναζητήσουν το μέλλον τους στο παρελθόν. Όχι το αρχαίο τώρα, αλλά κάποιο σκοτεινό, ανατολικοβυζαντινό.

Αν βέβαια με ιδιαιτερότητα εννοούμε γλώσσα, θρησκεία, παράδοση — αυτή την ιδιαιτερότητα την έχει και την καλλιεργεί κάθε λαός, από τους Ολλανδούς ως τους Ιάπωνες, χωρίς να απορρίπτει όλα τα επιτεύγματα του ανθρώπινου πνεύματος. Αν όμως πιστεύουμε πως εμείς είμαστε τόσο ξεχωριστοί, που πρέπει να εφευρεθούν νέες μορφές σκέψης και ζωής για μας, τόσο αλλιώτικοι που πρέπει να κλείσουμε τα

σύνορα και να απομονωθούμε στην “ιδιαιτερότητα” μας — τότε είμαστε και σοβινιστές και ανεδαφικοί και άρρωστοι.

Γιατί αρρώστια είναι για μια κοινωνία η αποφυγή του παρόντος και η φυγή σε ένα εξιδανικευμένο παρελθόν. Αρρώστια είναι να απορρίπτεις τα πάντα: τον ορθολογισμό, την επιστήμη, την τεχνολογία, κάθε υπαρκτή μορφή κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης — χωρίς να έχεις τίποτα να τους αντιπαραθέσεις, παρά μόνο νεφελώδεις ουτοπίες. Αρρώστια είναι η προσφυγή σε δήθεν ιδιαιτερότητες για να δικαιολογήσουμε τις αποτυχίες μας. Αρρώστια η αναζήτηση της απομόνωσης και της παλινδρόμησης. Πολλά χρόνια μας είχαν ταλαιπωρήσει οι θεωρίες του “περιούσιου λαού” — τώρα μας έρχονται πάλι, από την πίσω πόρτα. Πάντα φερόμασταν σαν τα χαϊδεμένα παιδιά της οικουμένης, που θέλουν ιδιαίτερη μεταχείριση. (Μόνον εμείς δημιουργήσαμε την έννοια “μισέλληνες”, για όσους “δεν μας αγαπούν”). Το 'χω ξαναπει: Είναι καιρός να μεγαλώσουμε. 1.9.1986 Πηγή: Ιστοσελίδα του Ν. Δήμου http://www.ndimou.gr/articledisplay.asp?time_id=172&cat_id=16

3. ΣΕ ΠΡΩΤΟ ΕΝΙΚΟ Το παιδί που λαχταρούσε...

MATINA ΗΡΕΙΩΤΟΥ

Θα αγοράζατε ένα μωρό; Την τελευταία φορά που αναρωτήθηκα, δεν βιάστηκα, όπως τις προηγούμενες, να πω όχι.

Ζώντας κάθε ώρα, κάθε στιγμή τη χαρά τού να έχεις παιδί, να το βλέπεις να μεγαλώνει, να αλλάζει, να σου δίνει κάθε μέρα τόσα όσα εσύ δεν μπορείς να του δώσεις σε μια στιγμή, νιώθω εξαιρετικά τυχερή που για μένα η γέννησή τους δεν ήταν εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση.

Σκέπτομαι όμως την αγαπημένη μου φίλη με τις απανωτές απογοητεύσεις. Το παιδί που λαχταρά δεν ήρθε, αν και έχει εξαντλήσει κάθε περιθώριο που δίνει η σύγχρονη ιατρική. Όλες οι μέθοδοι που είχαν να της προτείνουν οι γιατροί δεν έφεραν το πολυπόθητο αποτέλεσμα. Η φίλη μου δεν έχει τον **"σοβινισμό"** του DNA.

Το παιδί που ζητά να υιοθετήσει μπορεί να μην είναι η βιολογική της συνέχεια, θα αποκτήσει όμως προσωπικότητα, θα διαμορφωθεί κοντά της, εκείνη θα είναι πλάι του, εκείνη θα είναι η μάνα του. Όμως, είναι πολύς καιρός που περιμένει και κάθε μέρα που περνάει όλο και λιγότερο πιστεύει ότι θα καταφέρει να το αποκτήσει. Είναι κοινός τόπος να μιλήσει κανείς για τη διαδικασία των υιοθεσιών. Αν η φίλη μου έβρισκε "άκρες" για να υιοθετήσει ένα παιδί παράνομα, πληρώνοντας ίσως, τους φυσικούς γονείς και μεσάζοντες, τι θα σήμαινε αυτό για την ίδια; Θα την καταδίκαζα; Θα τη θεωρούσα ανήθικη; Θα πίστευα ότι επειδή θα είχε πληρώσει, δεν θα το αγαπούσε;

Μα, από αγάπη θα το έκανε. Και τελικά, αυτό το παιδί που οι γεννήτορές του αποδεδειγμένα το θεωρούσαν είδος προς εκποίηση, θα έβρισκε κοντά της αυτό που όλα τα παιδιά δικαιούνται: μια μάνα.

Πηγή: http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/corpora/content.html?t=2,834&h=110643&l=24535#pinpoint

4. Ο σοβινισμός των απόκληρων...

(Διασκευή)

Εκατομμύρια αμερικανοί της λεγόμενης μεσαίας τάξης που έχασαν τις δουλειές τους και τα σπίτια τους, άστεγοι πλέον, όχι απλώς δεν διαμαρτύρονται κατά των υπευθύνων της κρίσης αλλά καθυβρίζουν τους διαμαρτυρούμενους και κυκλοφορούν στους δρόμους με την αστερόεσσα.

Γιατί άραγε τα θύματα και γενικώς οι κοινωνικά αδικημένοι συμπεριφέρονται μ' αυτόν τον τόσο παράλογο τρόπο;

Γιατί υπερασπίζονται συνθήκες και καταστάσεις, κάτω απ' τις οποίες υποφέρουν οι ίδιοι;

Γιατί υπερασπίζονται συχνά απάνθρωπα συστήματα και δικτατορικά καθεστώτα, ακόμα κι όταν δεν έχουν κανένα προσωπικό συμφέρον, συγχέοντας μάλιστα πολλές φορές το συμφέρον τους με τη συμφορά τους;

Φαίνεται πως δυο ερευνητές του Duke University και του University of Waterloo, οι Kay και Friesen (βλέπε: Current Directions in Psychological Science και Sage Journals online. Dec. 2011) βρήκαν την επιστημονική απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα μετά από χρόνια ερευνών.

Σύμφωνα με τους δυο ερευνητές, «τα θύματα υπερασπίζονται κακούς συζύγους και άδικα συστήματα όχι ασυνείδητα ή από συνήθεια αλλά συνειδητά γιατί δεν έχουν άλλες επιλογές. Όταν κάποιος τρίτος κατηγορεί τον κακό σύζυγό τους, την διεφθαρμένη ή δικτατορική κυβέρνησή τους, ή την εταιρεία που τους εκμεταλλεύεται αλλά εκείνοι δεν έχουν τη δυνατότητα απόδρασης ή κάποιας εναλλακτικής λύσης, τότε υπερασπίζονται με νύχια και δόντια αυτό που τους καταστρέφει και συνθλίβει τη ζωή τους. Όσα θύματα έχουν την οικονομική δυνατότητα να πάρουν διαζύγιο από τον αυταρχικό σύζυγο, να μεταναστεύσουν σε άλλη χώρα ή να αλλάξουν εταιρεία, τότε, όχι μόνο δέχονται την κριτική αλλά και την χαιρετίζουν. Με λίγα λόγια,

υπερασπίζονται αυτό από το οποίο εξαρτώνται και το οποίο δεν ελέγχουν (συνειδητή καιροσκοπική αλλά ρεαλιστική αντίδραση). Αυτό εξηγεί και το λόγο για τον οποίο οι άστεγοι αμερικανοί είναι εκείνοι που φορούν συχνότερα μπλουζάκια με τα αμερικανικά σύμβολα και την αστερόεσσα, σ' αντίθεση με τους ευνοούμενους εκφραστές του συστήματος, τους γιάπηδες της Wall Street, που τους χλευάζουν και τους λοιδορούν μάλιστα.»

Όσους δεν ικανοποιεί η παραπάνω ερμηνεία του φαινομένου αυτού, υπάρχει και μια άλλη παλαιότερη, «ο ξορκισμός του κακού», του γνωστού Γερμανού ψυχολόγου Horst Richter, (βλέπε: Der Gottes Komplex, Rowohltverlag, Αμβούργο 1986). Σύμφωνα μ' αυτήν, ο απόκληρος, ο δυστυχής, ο ανικανοποίητος με τον εαυτό του, επιστρατεύει αυθόρμητα διάφορους αμυντικούς μηχανισμούς σαν αντιστάθμισμα του ελλείμματος ψυχικής ισορροπίας, για να εξουδετερώσει τη δυστυχία του. Μεταμορφώνει τη δυστυχία του σε προβαλλόμενο μίσος προς τα έξω, το οποίο διοχετεύει, όχι προς τους ισχυρούς που του ρήμαξαν τη ζωή, αλλά σε ότι του θυμίζει την αντίθετη πλευρά της ανθρώπινης τάσης για ναρκισσιστική παντοδυναμία. Η αντίθετη πλευρά της επιθυμίας του, είναι για αυτόν, οι αδύναμοι, οι ανήμποροι, οι “φυλετικά κατώτεροι ξένοι”, “οι κάθε είδους “εξτρεμιστές”, “τα παράσιτα”, κ.λ.π. Νιώθει ότι απειλείται απ' τους ομοίους του, «απ' αυτά τα κατώτερα, κατά τον ίδιο, όντα, που του θυμίζουν το δυστυχή εαυτό του, ενώ παράλληλα νιώθει δέος και θαυμασμό για οτιδήποτε δυνατό και ισχυρό, όπως αυτό που θα ήθελε να είναι ο ίδιος. Η αναζήτηση των πραγματικών αιτιών της κατάστασής του και η λογική αντιπαράθεση με τις πραγματικές αιτίες της δυστυχίας του δεν τον αγγίζουν καθόλου, κι αυτό το γνωρίζουν άριστα και το εκμεταλλεύονται οι κυβερνώντες σ' ολόκληρο το σύγχρονο κόσμο. Όσους περισσότερους ρίξουν στο περιθώριο της ανεργίας και της απόλυτης φτώχειας, τόσο καλύτερα εξασφαλίζουν την παντοδυναμία τους. Ο άνθρωπος που το μόνο πλέον που τον απασχολεί, είναι, το που θα βρει τα λεφτά για

το επόμενο γεύμα, τον επόμενο λογαριασμό ή την επόμενη δόση του, δεν έχει χρόνο για τίποτ' άλλο.

Αλέξανδρος Πιστοφίδης

Πηγή: <http://thenetwar.com/2011/12/o-sovinismos-ton-apokliron/>

Φύλλο εργασίας 4

Εργασία στην αίθουσα διδασκαλίας και στο Εργαστήριο Η/Υ

1ο δίωρο

Ομάδα Δ΄

Διεθνισμός

Άσκηση

Κάνοντας χρήση του σχολικού σας βιβλίου (σελ. 228) να διερευνήσετε το περιεχόμενο που αποδίδεται στον όρο διεθνισμός στα παρακάτω κείμενα.

Συζητήστε αν το όνομα χρησιμοποιείται πάντα με την ίδια σημασία.

Στη συνέχεια με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών λεξικών της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα (http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html) να ετοιμάσετε μια σύντομη ενημερωτική παρουσίαση για την τάξη σας (power point) σχετική με το περιεχόμενο του όρου «διεθνισμός».

Τέλος, να τον αναγράψετε στον πίνακα της τάξης τοποθετώντας τον ιεραρχικά, από τον πιο αρνητικό όρο στον πιο θετικό, σε μια στήλη με όλους τους όρους της διδαχθείσας ενότητας («εθνισμός», «εθνικισμός», «διεθνισμός», «πατριωτισμός», «ανθρωπισμός», «φιλανθρωπία»).

1. **διεθνισμός** (ετυμολογία) < μεταφραστικό δάνειο από τη γαλλική internationalisme
Η λέξη μαρτυρείται από το 1893.

Διεθνισμός, (Ουσιαστικό, αρσενικό μόνο στον ενικό)

- θεωρία που υποστηρίζει την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και συνεννόησης, πνευματικά και πολιτικοκοινωνικά, και την εξάλειψη των εθνικιστικών προκαταλήψεων

αντώνυμο: εθνικισμός

- μαρξιστικό δόγμα που προασπίζεται τη διεθνή αλληλεγγύη με την ένωση των λαών και την κατάργηση των συνόρων

Πηγή: Βικιλεξικό

(<http://el.wiktionary.org/wiki/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>)

2. **Ο διεθνισμός:** Προέκταση κι όχι άρνηση του εθνισμού είναι ο διεθνισμός. Στην πολιτική εμφανίζεται σαν μια τάση για την ανάπτυξη διεθνών σχέσεων σ' επιστημονικό, κοινωνικό, οικονομικό επίπεδο, παραμερίζοντας τυχόν εθνικιστικές προκαταλήψεις. Συναφής προς το διεθνισμό όρο είναι ο κοσμοπολιτισμός, αντίληψη που θεωρεί τον κόσμο σαν μια πολιτεία χωρίς διάκριση κρατών. Την ιδέα αυτή βρίσκουμε για πρώτη φορά διατυπωμένη στα έργα των Κυνικών και Στωικών, που πρώτοι αυτοί διακηρύξανε το περίφημο δόγμα : «*Όπου γῆ καί πατρίς*». Βέβαια το κήρυγμά τους είχε σαν στόχο την ομόνοια και την πολιτειακή ένωση όλων των ελληνικών πόλεων. Αργότερα όμως ο Χριστιανισμός έδωσε στο νόημα του διεθνισμού οικουμενικότερο χαρακτήρα. Την αντίληψη του χριστιανισμού για μια παγκόσμια χριστιανική κοινωνία, χωρίς διακρίσεις φυλετικές ή εθνικές, εκφράζει ο θεσπέσιος λόγος του Παύλου : «*Οὐκ ἔνι ἄρα ἐλεύθερος ἢ δοῦλος, Ἕλλην ἢ βάρβαρος*».

Στα νεότερα χρόνια, παρά την παροδική έξαρση των φυλετικών θεωριών και την όξυνση των εθνικιστικών αντιθέσεων, το κίνημα του διεθνισμού κέρδισε έδαφος και ο άνθρωπος άρχισε κάτω από την επιρροή της ανθρωπιστικής παιδείας, να αισθάνεται σαν μέλος μιας ευρύτερης κοινωνίας. Η πρόοδος μάλιστα της τεχνικής βοήθησε στην κατάρριψη τειχών, που ορθώνονταν ανάμεσα στους λαούς, στη μεταξύ τους γνωριμία και αλληλοκατανόηση. Έκφραση της επιθυμίας των λαών για τον απαρτισμό μιας

παγκόσμιας κοινωνίας, που θα στηρίζεται στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των λαών και στο σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Πηγή: Εθνικισμός και διεθνισμός, Σαράντος Ι. Καργάκος

Ιστορικός – Συγγραφέας

<http://www.sarantoskargakos.gr/content/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82?page=0,0>

3. Fiat Viaggio: Ιταλικός διεθνισμός

(κείμενο διαφήμισης)

Το Fiat Viaggio θα κατασκευάζεται στο εργοστάσιο της Fiat στην κινεζική πόλη Changsha με την προοπτική να διατεθεί στην τοπική αγορά το τρίτο τρίμηνο του 2012

...

Παρά τις δεδομένες αμερικανικές του ρίζες το συμπαγών διαστάσεων sedan φέρει αλάνθαστα όπως προκύπτει από το πρώτο teaser την υπογραφή της Fiat καθώς σχεδιάστηκε στο Τορίνο.

Πηγή: in.gr

<http://auto.in.gr/news/world/article/?aid=1231191691>

4. Διεθνισμός και εθνικισμός: σύντομη ιστορική αναδρομή

(απόσπασμα)

Ορισμοί στους οποίους βασίζεται το άρθρο: **εθνικισμός** σημαίνει να θεωρείς το έθνος-κράτος ως ύψιστη πολιτική αξία, **διεθνισμός** είναι να υπερβαίνεις το έθνος-κράτος αποβλέποντας σε μια ευρύτερη κοινωνία της οποίας βέβαια σημαντικότερες μονάδες είναι τα έθνη-κράτη.

Ο εθνικισμός-διεθνισμός διέρχεται διάφορες φάσεις στη σύγχρονη ιστορία:

1. Οι **απαρχές** του εθνικού συναισθήματος (ως μη θρησκευτικού φαινομένου) στη σύγχρονη εποχή τοποθετούνται στον 18ο αιώνα με την αμερικανική και γαλλική επανάσταση και τα κινήματα στη Λατινική Αμερική. Οι επαναστάτες αυτοπροσδιορίζονται ως πατριώτες. Βάση του πατριωτισμού τα κηρύγματα του Διαφωτισμού και **κύριο χαρακτηριστικό τους ο κοσμοπολιτισμός**. Το έθνος

ορίζεται ως πολιτική έννοια και επιδιώκεται η εγκαθίδρυση δημοκρατικών καθεστώτων κάτι που αναμένεται να εξαλείψει τις αιτίες πολέμου μεταξύ των λαών.

....

Πηγή: Perry Anderson, **Διεθνισμός και εθνικισμός: σύντομη ιστορική αναδρομή** (απόσπασμα) <http://herrkstories.wordpress.com/2008/11/25/diethnismo/>

5. ΑΓΝΟΗΜΕΝΟΣ ΔΙΕΘΝΙΣΜΟΣ: Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΛΑΚΚΙΟΥ

Του Α.Κ. Αντωνιάδη

Μια από τις εξαιρετικές περιπτώσεις αρχιτεκτονικής «διεθνούς στυλ» (International Style) που μέχρι στιγμής είναι αγνοημένη, βρίσκεται στο Λακκί της Λέρου. Ενώ το Βάϊσενχοφ (Weissenhof Siedlung) στη Στουτγάρδη είναι μια γειτονιά μιας μεγαλούπολης εξ ολοκλήρου σχεδιασμένη από τους πρωτοπόρους αρχιτέκτονες του «Μοντέρνου κινήματος» (όπως π.χ. Le Corbusier, Gropius, Mies Van der Rohe κτλ), που δημιούργησαν αυτό που αργότερα ονομάστηκε «διεθνές στυλ», το Λακκί είναι μια πόλη ολόκληρη πάνω σ' αυτό το αρχιτεκτονικό ιδίωμα. Το «διεθνές στυλ», χαρακτηριζόμενο από κυβιστική διάθεση, απαλλαγή στολιδιών, άσπρες επιφάνειες, μεγάλα οριζόντια ανοίγματα, σιδερένια σωληνωτά κιγκλιδώματα κτλ. Ξαπλώθηκε και στην Ιταλία στα χρόνια της Φασιστικής περιόδου, απ' το 1919 μέχρι το 1943, και μετουσιώθηκε από πλειάδα αρχιτεκτόνων που το δούλεψαν στην αρχιτεκτονική που σήμερα είναι γνωστή ως η αρχιτεκτονική του Ιταλικού ορθολογισμού (Italian Rationalism).

Τα σημαντικότερα κτίρια του Λακκίου, όπως η κυκλική κεντρική αγορά με το ρολόι, το ξενοδοχείο Λέρος με το σινεμά, η σημερινή καφετέρια απέναντι απ' το ξενοδοχείο, η γραμμική αγορά τροφίμων, το σημερινό δημοτικό σχολείο, η σημερινή εκκλησία του Αγίου Νικολάου και μεγάλος αριθμός κτιρίων ιδιωτικής χρήσεως (κατοικίες, διαμερίσματα) αποτελούν σημαντικά δείγματα του διεθνούς Στυλ και του

Ιταλικού ορθολογισμού ειδικότερα, που μέχρι στιγμής παραμένουν αγνοημένα από την Ελληνική μα και την ξένη βιβλιογραφία. Μερικά από αυτά τα κτίρια, όπως π.χ. η κεντρική αγορά με το ρολόι και η πτέρυγα του θεάτρου στο ξενοδοχείο Λέρος, αντιπροσωπεύουν κατά τη γνώμη μου εκλεκτά δείγματα της τυπολογίας στην οποία ανήκουν. Η κεντρική αγορά μάλιστα, είναι πιστεύω, ένα από τα σημαντικότερα κτίρια που δημιούργησε η εποχή εκείνη σε διεθνές επίπεδο αναφοράς.

...

Πηγή: Άνθρωπος + χώρος

<http://www.akx.gr/20-07.asp>

Φύλλο εργασίας 5

Εργασία στην αίθουσα διδασκαλίας και στο Εργαστήριο Η/Υ

1ο δίωρο

Ομάδα Ε΄

Ανθρωπισμός - Φιλανθρωπία

Άσκηση

Κάνοντας χρήση του σχολικού σας βιβλίου (σελ. 227) να διερευνήσετε το περιεχόμενο που αποδίδεται στον όρο ανθρωπισμός στα παρακάτω κείμενα. Συζητείστε τη σημασία των όρων ανθρωπισμός – ανθρωπιστής- φιλάνθρωπος - φιλανθρωπία , τη διαφορά των όρων ανθρωπιστής/φιλάνθρωπος και στη συνέχεια με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών λεξικών της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html)

να ετοιμάσετε μια σύντομη ενημερωτική παρουσίαση για την τάξη σας (power point) των όρων «ανθρωπισμός» - «φιλανθρωπία».

Τέλος, να τους αναγράψετε στον πίνακα της τάξης τοποθετώντας τους ιεραρχικά, από τον πιο αρνητικό όρο στον πιο θετικό, σε μια στήλη με όλους τους όρους της διδαχθείσας ενότητας («εθνισμός», «εθνικισμός», «διεθνισμός», «πατριωτισμός», «ανθρωπισμός», «φιλανθρωπία»).

1. Ανθρωπισμός:

Βιοθεωρία και κοινωνική αντίληψη που βασίζονται ή αποβλέπουν στις ακόλουθες αρχές:

- Σεβασμός για την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα του Ανθρώπου.
- Αναγνώριση της αξίας της προσωπικότητας του Ανθρώπου.
- Ενδιαφέρον για την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας διαμέσου της επιμελημένης Εκπαίδευσης για όλους.

- Ενδιαφέρον για την ευημερία των ανθρώπων και ταυτόχρονα φροντίδα για τη δημιουργία ευνοϊκών κοινωνικών συνθηκών για όλα τα μέλη της Κοινωνίας. Κοινωνικός Ανθρωπισμός.
- Κήρυγμα ελευθερίας της σκέψης και έκφρασης, ανοχής των απόψεων του συνανθρώπου.
- Αντίθεση προς το φανατισμό, τη μισαλλοδοξία, την ανευλάβεια για τις απόψεις των άλλων.

Κατά την περίοδο της Ευρωπαϊκής Αναγέννησης διάφοροι στοχαστές (όπως οι Δάντης, Πετράρχης, Έρασμος) διατυπώνοντας τέτοιες αρχές ανθρωπισμού και αναζητώντας υπέρμαχους τέτοιων σκέψεων και διακηρύξεων εντόπισαν ότι τέτοιους λογισμούς μπορούσαν να βρουν στην Αρχαία Ελληνική Κλασική Γραμματεία (κυρίως στη φιλοσοφία, στα έργα της Αρχαίας Τραγωδίας και Κωμωδίας, στην ιστοριογραφία) και επιδόθηκαν με ζήλο στη μελέτη των ελληνικών κειμένων. Έτσι γεννήθηκε ο Κλασικιστικός Ανθρωπισμός της Αναγέννησης και ονομάστηκαν Ανθρωπιστικές οι αντίστοιχες σπουδές. Αυτή η κίνηση βοήθησε τους Ανθρωπιστές να αντισταθούν στο δογματισμό και το φανατισμό του Μεσαίωνα και ειδικότερα της παπικής Εκκλησίας, που είχε αντιταχθεί στην ελευθερία της σκέψης, στην επιστημονική έρευνα (ενδεικτικά θυμίζω την Ιερή Εξέταση, το επεισόδιο Σαβοναρόλα, τη δίωξη του Galileo Galilei (1616-32). Παραλλαγές του Κλασικιστικού Ανθρωπισμού εμφανίστηκαν και κατά τα τέλη του 18ου αιώνα (με κύριους εκφραστές τον Humboldt, τον Lessing, τον Goethe και άλλους) κατά το α΄ μισό του 20ού αιώνα με κύριο εκπρόσωπο το διάσημο Γερμανό Ελληνιστή Werner Jaeger**

Με τις βασικές αρχές του Ανθρωπισμού και άλλες επιδιώξεις (θρησκευτικές ή φιλοσοφικές ή κοινωνικές) εμφανίστηκαν άλλα ρεύματα Ανθρωπισμού με ανάλογες επωνυμίες: Χριστιανικός ανθρωπισμός (με προσήλωση στην πίστη), υπαρξιστικός ανθρωπισμός (με διακήρυξη απόλυτης ελευθερίας και ευθύνης του ανθρώπου για την

ύπαρξή του) και σοσιαλιστικός ανθρωπισμός, με βασικό προσανατολισμό την ευτυχία του ανθρώπου μέσα στην κοινωνία κατά την επίγεια ζωή του.

Φ. Κ. Βώρος , url: www.voros.gr

2. Ο νέος Ανθρωπισμός

(απόσπασμα)

Η μεγαλύτερη κρίση, πέρα από την οικονομική καταβράθρωση και τον αξιακό μααρασμό, που καλείται να αντιμετωπίσει ο ελληνικός λαός, είναι η εκχώρηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και η αμφισβήτηση των θεσμών, υπό την τρομολαγνική απειλή του χρέους και της ανέχειας: οι κυβερνήσεις-εκλεγμένες και μη-νομοθετούν εσπευσμένα, αδιαφορώντας για το λαϊκό συμφέρον και τις αντοχές, κραδαίνοντας τον φόβο, την ενοχή και την ανασφάλεια ως μέσα χειραγώγησης και ύπνωσης των αντανεκλαστικών.

Η αντιπροσωπευτική κοινοβουλευτική δημοκρατία, εξελίσσεται σε μεταδημοκρατία, όπου οι πολίτες απεμπολούν το δικαίωμα της πολιτικής δράσης σε υπερεθνικά, οικονομικά κέντρα ελέγχου, εκχωρούν την ψήφο χωρίς πραγματικές ιδεολογικές επιλογές και μετατρέπονται σε ανδρείκελα, που πασχίζουν για την ατομική επιβίωση, αντί να εκφράσουν συλλογική βούληση και στιβαρό, εναλλακτικό λόγο. Τα κελεύσματα του συντάγματος, τα ανθρώπινα δικαιώματα, το κράτος πρόνοιας, η κοινωνία της γνώσης και των πολιτών, αποδείχθηκαν έννοιες βαρύγδουπες και κενές, όπως ακριβώς και τα οράματα των πολιτικών στο σύνολο της Ευρώπης, αποδεικνύοντας πως οι Ενώσεις, που ξεκινούν πρωτίστως ως οικονομικές και δευτερευόντως ως κοινωνικές, στερούνται ερεισμάτων και καταρρέουν στην πρώτη καπιταλιστική κρίση ή στα αδηφάγα κερδοσκοπικά παιχνίδια της πραγματικής εξουσίας.

Πολλοί μιλούν για τα θετικά στοιχεία, που θα αναδυθούν με αφορμή την παρούσα ιστορική συγκυρία, ενώ άλλοι ευαγγελίζονται τις αξίες, που μερικές δεκαετίες πριν διασφάλιζαν την κοινωνική συνοχή: Αλληλεγγύη, κοινωνική εμπιστοσύνη, καρτερία, επιστροφή στην πρωτογενή παραγωγή, ανταλλακτική οικονομία και αποπομπή ή αμφισβήτηση του ευδαιμονισμού και του ηδονισμού, που χρόνια κατασπάρασαν και αλλοίωσαν τα ευγενή ιδανικά του Ελληνικού Έθνους. Όμως, δες εις τον αυτόν

ποταμόν ουκ αν εμβάιεις. Η ιστορία επαναλαμβάνεται μόνο ως φάρσα και τα σπέρματα της κρίσης διαφαίνονται από τα πρώτα έτη της νεοελληνικής πραγματικότητας, από την εποχή που οι προηγούμενες γενιές αναστήλωναν σε σαθρά θεμέλια τη μεταπολεμική Ελλάδα.

Η ψευδεπίγραφη, επιδοματική ευμάρεια των τελευταίων ετών απέδειξε πως ο νεοπλουτισμός, η έπαρση, η εύκολη και αήθης ανέλιξη, η κατάλυση των δημοκρατικών αξιών, οι πελατειακές σχέσεις, οι αποκαμωμένοι θεσμοί και οι ανήμποροι νόμοι, η αλαζονεία και η λατρεία του βραχυπρόθεσμου αποτελούν κι αυτά χαρακτηριστικά του λαού μας, τα οποία, αντί να παραγνωριστούν, πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο περισυλλογής και αναλυτικής μελέτης.

Η έξοδος από την κρίση και η αποφυγή επανάληψής της απαιτεί την κινητοποίηση όλων των δυνάμεων, που απέμειναν, το σχηματισμό μιας νέας ανθρωπιστικής κουλτούρας, την αποδοχή μιας καινοτόμου ιδεολογίας και την ανάδειξη ηγετών, που θα εμφορούνται από ουμανιστικά ιδεώδη

...

Η παρούσα κρίση είναι κυρίως πολιτιστική, και ως τέτοια, αντιμετωπίζεται μόνο με καταγιγισμό πολιτισμικών δράσεων σε κάθε έκφανση της κοινωνικής ζωής. Ανοχή στη διαφορετικότητα, ανασύσταση του παραδοσιακού, αναστοχασμός για τα αξιακά πρότυπα, ενίσχυση της κοινωνικής αυτορρύθμισης, εμπλουτισμός των δημοκρατικών διαδικασιών και εφαρμογή νέων ιδεών, μπορούν να άρουν το αδιέξοδο με το μικρότερο δυνατό τίμημα.

Ευστράτιος Παπάνης, Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Αιγαίου

Πηγή: <http://epapanis.blogspot.gr/2011/12/blog-post.html>

3. Επιστήμες και ανθρωπισμός

Εξανθρωπισμός των Επιστημών ή «εξεπιστημονισμός» του ανθρωπισμού;

28 Νοεμβρίου 2011 19:00-21:00 Κεντρική Σκηνή

Ο επιφανής φυσικός Δημήτρης Νανόπουλος και ο καταξιωμένος γλωσσολόγος Γιώργος Μπαμπινιώτης συν-ζητούν δημόσια μεταξύ τους και με το κοινό της Στέγης το μεγάλο θέμα της σχέσης της Επιστήμης, και των Θετικών Επιστημών ειδικότερα, με τις αρχές και τις αξίες του ανθρωπισμού στην εποχή μας. Με αφορμή το διάλογό τους *Από την Κοσμογονία στη Γλωσσογονία* και το συναφές βιβλίο τους, που είχε εξαιρετική υποδοχή, συζητούν για το ρόλο ενός νέου ανθρωπισμού, προσανατολισμένου στα προβλήματα και τις προκλήσεις του 21ου αιώνα, ενός ανθρωπισμού που να μπορεί να κατανοήσει και να αξιοποιήσει τα ασύλληπτα επιτεύγματα των επιστημών, επηρεάζοντας δημιουργικά την εξέλιξή τους και οδηγώντας στην «ενότητα των επιστημών» και στην υπέρβαση της γνώσης προς την πλευρά της «σοφίας» με αποτροπή της «πανουργίας».

Πηγή: Το πρόγραμμα της ιστοσελίδας της Στέγης Γραμμάτων και τεχνών –Ίδρυμα Ωνάση

<http://www.sgt.gr/gr/programme/event/343>

4. Sean Penn: Ο άλλοτε σκληρός παρτάκιος του Hollywood εξελίχθηκε σε μεγάλο ανθρωπιστή και βραβεύτηκε για το έργο του

Ο Sean Penn άφησε πίσω του τα χρόνια που δήλωνε: "δεν ζω για κανέναν άλλον, είμαι το κέντρο του δικού μου σύμπαντος" επί εποχής Madonna, και εξελίχθηκε σε έναν ακόμη σταρ που προσφέρει τα χρήματα και την επιρροή του για το κοινό καλό.

Το πέρασμά του από τα ναρκωτικά, τα βίαια ξεσπάσματα και το φλερτ με το θάνατο, τον οδήγησαν σε μία βαθύτερη κατανόηση της ζωής και της σημασίας των πράξεών μας. Εδώ και καιρό ο ηθοποιός ασχολείται με την προστασία και την ενίσχυση ευπαθών ομάδων και χωρών του 3ου κόσμου. Μόλις τιμήθηκε μάλιστα, για τη δράση του στη σεισμόπληκτη Αϊτή, με το βραβείο της Συνόδου Ειρήνης για το 2012 κατά την 12η παγκόσμια σύνοδο των βραβευθέντων με Νόμπελ Ειρήνης.

Το βραβείο του απένειμε ο πρώην πρόεδρος της Σοβιετικής Ένωσης, Μιχαήλ Γκορμπατσόφ ... Κι εκείνος δήλωσε ενώ το παραλάμβανε: «Νιώθω ταπεινός... Τρέμω και μου αρέσει! Ξέρω ότι ίσως ακούγεται κοινότυπο, αλλά σήμερα νιώθω πραγματικά έτσι» ανέφερε ο ηθοποιός μετά από τη παραλαβή του βραβείου του, ενώ από την πλευρά του ο Udo Janz, ο επίτροπος του ΟΗΕ για το θέμα των προσφύγων ζήτησε από τον ηθοποιό να αντιμετωπίσει το εν λόγω βραβείο «ως ένα Όσκαρ για το ανθρωπιστικό του έργο».

Ο Sean Penn είναι πρόεδρος της οργάνωσης αρωγής προς την Αϊτή, η οποία αναπτύσσεται ταχύτατα και ενισχύει σημαντικά το νησί. Στα πλαίσια των δράσεων είναι η διαχείριση δύο οικισμών σεισμόπληκτων όπου μένουν 18.000 άνθρωποι.

Πώς αλλάζει ο άνθρωπος... Μπράβο του πραγματικά. Τον προτιμούμε έτσι.

Πηγή: queen.gr

<http://www.queen.gr/CELEBRITY-SPOTTING/JUICY-NEWS/item/41339-sean-penn-o-allote-skliros-partakias-toy-hollywood-exelihthike-se-megalo-anthropisti>

5. Μυστηριώδης φιλάνθρωπος «στοιχειώνει» γερμανική πόλη

Ένας ανώνυμος ευεργέτης έχει ξοδέψει περισσότερες από 300 χιλιάδες ευρώ σε μια σειρά δωρεών, που ξεκίνησαν τον περασμένο Νοέμβριο στη γερμανική πόλη Μπραουνσβάιγκ, στην Κάτω Σαξονία.

Αρκετοί κάτοικοι της πόλης έχουν λάβει ανυπόγραφους φακέλους με χρήματα, που τους βρίσκουν στα ταχυδρομικά κουτιά των σπιτιών τους ή ακόμα και στο κατώφλι της πόρτας τους. Κάποιες φορές, οι φάκελοι περιέχουν και οδηγίες για το πώς θα πρέπει να ξοδέψουν τα χρήματα.

Στην περίπτωση ενός ιερέα, ο φάκελος βρισκόταν ανάμεσα στα στασίδια της εκκλησίας.

Ο ανώνυμος «καλός Σαμαρείτης», όπως έχουν ονομάσει τον φιλάνθρωπο οι κάτοικοι, φαίνεται πως γνωρίζει πολύ καλά το γερμανικό φορολογικό σύστημα, καθώς οι δωρεές του δεν ξεπερνούν ποτέ στο σύνολο τις δέκα χιλιάδες ευρώ, που είναι το αφορολόγητο όριο.

Ο πρώτος κάτοικος του Μπραουνσβάιγκ που έλαβε φάκελο με μετρητά ήταν ένας άνδρας, από το σπίτι του οποίου κλέφτες «σήκωσαν» αρκετές χιλιάδες ευρώ. Στη συνέχεια, παραλήπτες ανώνυμων φακέλων έγιναν ένα συσσίτιο απόρων, ένα ανάπηρο αγόρι και ένα μουσείο.

Η ταυτότητα του φιλάνθρωπου παραμένει άγνωστη. Κάποιοι από τους κατοίκους πιστεύουν ότι πρόκειται για εγκληματία, ο οποίος «πνιγμένος» από τύψεις μοιράζει τα χρήματα που απέκτησε από παράνομες ενέργειες. Άλλοι, πάλι, λένε ότι πίσω από τις δωρεές κρύβεται κάποιος ηλικιωμένος πλούσιος, ο οποίος δεν έχει μπροστά του πολύ ζωή ακόμα.

Το μόνο στοιχείο γι' αυτόν είναι ότι διαβάζει την τοπική εφημερίδα 'Braunschweiger Zeitung', καθώς πολλές από τις δωρεές έχουν παραλήπτες ανθρώπους για τους οποίους έχει γράψει η εφημερίδα.

Πηγή: newsbomb

<http://www.newsbomb.gr/diethnh/story/118062/mystiriodis-filanthropos-stoiheionei-germaniki-poli>

6. Ο Άνθρωπος και ο απάνθρωπος φιλόanthropos

(απόσπασμα)

Φιλανθρωπία. Αναμφίβολα η πιο προσβλητική λέξη στο στόμα του αστού, όπως ακριβώς η ελεημοσύνη στο στόμα του θρησκόληπτου. Λέξεις που όχι μόνο προϋποθέτουν την ανισότητα, αλλά τη σημασιοδοτούν μέσω της ίδιας της πράξης της φιλανθρωπίας και της ελεημοσύνης. Εγώ ο ισχυρότερος, πλουσιότερος, ασφαλέστερος, είμαι και “φίλος του ανθρώπου”, άρα και ηθικότερος. Είμαι φιλόanthropos προκειμένου να παραμείνω ισχυρότερος, πλουσιότερος, ασφαλέστερος και σίγουρα ηθικότερος. Με αυτούς τους όρους έσπευσαν πολλοί να κρίνουν την κίνηση κάποιων ανθρώπων να σπάσουν ένα λουκέτο στο πολιτιστικό κέντρο του δήμου Αθηναίων την προηγούμενη Τετάρτη (1 Φεβ). Και γι’ αυτό το λόγο η κριτική τους ήταν απάνθρωπη.

Πηγή: Παραλληλογράφος

<http://paralhlografos.wordpress.com/2012/02/09/apanthropos/>

Φύλλο εργασίας 6

Εργασία στο Εργαστήριο Η/Υ

3^η διδακτική ώρα

Για όλες τις ομάδες

Άσκηση

Να συντάξετε σε ένα φύλλο επεξεργασίας κειμένου το δικό σας λήμμα/ορισμό για την έννοια, την οποία διαπραγματεύτηκε η ομάδα σας κατά τις προηγούμενες δύο διδακτικές ώρες, και στη συνέχεια, να το αναρτήσετε στο [wiki της τάξης](#), στον πίνακα 2 και στην αντίστοιχη στήλη – μία στήλη για τις έχουσες θετική σημασία έννοιες και μία στήλη για τις έχουσες αρνητική σημασία.

Εναλλακτικά μπορείτε να αποστείλετε το λήμμα σας στη Βικιπαίδεια προκειμένου να εμπλουτίσετε τις σελίδες της.

Πίνακας 2. Λήμματα/Ορισμοί της ενότητας «Εθνισμός, εθνικισμός, διεθνισμός, πατριωτισμός, πατριωτισμός, ανθρωπισμός, φιλανθρωπία»

Θετικές έννοιες	Αρνητικές έννοιες
Εθνισμός : ...	Εθνικισμός: ... ...
Πατριωτισμός/φιλοπατρία: ...	
Διεθνισμός : ...	Σοβινισμός : ...

		
<p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	<p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p>	<p>ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
<p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>		

<p>Ανθρωπισμός :</p> <p>...</p>	<p>Φιλανθρωπία :</p> <p>...</p>

Φύλλο εργασίας 7

Εργασία στο Εργαστήριο Η/Υ

4^η διδακτική ώρα

Παραγωγή γραπτού λόγου

Για όλες τις ομάδες

Παραγωγή γραπτού λόγου

Θέμα

Να σχολιάσετε την εισαγωγή της Απολογίας του Τερτσέτη σε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας αναφέροντας τις έννοιες από την ενότητα του μαθήματος τις οποίες επικαλείται ο Τερτσέτης στο κείμενό του. Να χρησιμοποιήσετε και να ενσωματώσετε σε ένα ενιαίο και ομαδικό κείμενο (στο άρθρο σας) το υλικό που δημιουργήσατε το πρώτο διδακτικό δίωρο κάνοντας σχόλια ή επιφέροντας αλλαγές όπου κρίνετε σκόπιμο. (περίπου 350 λέξεις)

«Δεν είμαι από την Σπάρτη, δεν είμαι Αθηναίος, πατρίδα μου έχω όλην την Ελλάδα· τοιουτοτρόπως εκφράζεται ο γενναίος Πλούταρχος, είναι σχεδόν δύο χιλιάδες έτη, εις ένα των συγγραμμάτων του· ημείς γεννημένοι εις πλέον ευτυχημένην εποχήν, δηλαδή όταν η θρησκεία και η φιλοσοφία εφώτισαν, εκήρυξαν, εσφράγισαν το δόγμα της αγάπης και της ισότητος, δυνάμεθα να εκφρασθούμε με φρόνημα ακόμη υψηλότερον από το φρόνημα του παλαιού ανδρός, δυνάμεθα να ειπούμε ότι ημείς δεν είμεθα ούτε από την Ελλάδα, ούτε από την Ιταλία, ούτε από την Γερμανία, ούτε από την Αγγλία, πατρίδα έχομεν το ανθρώπινο γένος· όση γη περιγκαλιάζει ο εύμορφος αιθέρας είναι αγαπητή μας πατρίδα».

Γ. Τερτσέτης

(Ο Γ. Τερτσέτης δικάστηκε μαζί με τον Πολυζώιδη, γιατί σαν δικαστές αρνήθηκαν να υπογράψουν την καταδίκη σε θάνατο του Κολοκοτρώνη.

Πηγή: Η ιστοσελίδα του Σ. Καργάκου

<http://www.sarantoskargakos.gr/content/%CE%>

Φύλλο εργασίας 8

5^η διδακτική ώρα

Για όλες τις ομάδες

Εργασία στην αίθουσα διδασκαλίας με προβολέα

Αξιολόγηση της διδασκαλίας της θεματικής ενότητας

**«Εθνισμός», «εθνικισμός», «διεθνισμός», «πατριωτισμός», «ανθρωπισμός»,
«φιλανθρωπία» και της εφαρμογής του σεναρίου**

Ερωτήσεις

1. Ποια είναι η εντύπωση που σας άφησε το σενάριο;
2. Τι σας άρεσε περισσότερο σε αυτό;
3. Ποια είναι η σημασία των εννοιών : «Εθνισμός», «εθνικισμός», «σοβινισμού», «διεθνισμός», «πατριωτισμός», «ανθρωπισμός», «φιλανθρωπία»;
4. Να αναφέρετε φαινόμενα εθνισμού, εθνικισμού, διεθνισμού, πατριωτισμού, ανθρωπισμού και φιλανθρωπίας από το μάθημα της ιστορίας.
5. Με ποιους τρόπους μπορούν οι νέοι να αντιλαμβάνονται τα φαινόμενα του εθνισμού, εθνικισμού, διεθνισμού, πατριωτισμού, ανθρωπισμού και φιλανθρωπίας;
6. Ποιες αξίες πρέπει να διέπουν τους νέους ώστε να απορρίπτουν ή να ενθαρρύνουν τα παραπάνω φαινόμενα;

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο μπορεί να συνδυαστεί με τις ενότητες του σχολικού εγχειριδίου για τον μεσσιανισμό, τη λαϊκότητα και το λαϊκισμό και να επεκταθεί χρονικά παίρνοντας και τη μορφή εκτεταμένης ερευνητικής εργασίας που θα συμπεριλαμβάνει τα θέματα της προπαγάνδας, των λαϊκίστικων μηχανισμών της εξουσίας. Μέσα από τις θεματικές αυτές μπορεί να γίνει αντιληπτή η συμβολή της γλώσσας της παιδείας στην αντιμετώπιση όλων των πολιτικών πρακτικών που στοχεύουν όχι στην έκφραση της ελεύθερης βούλησης του πολίτη αλλά στην επιβολή κατευθυνόμενης χειραγώγησης της κοινής γνώμης. Το σενάριο μπορεί επίσης, να αξιοποιηθεί στην άτυπη εκπαίδευση, καθώς τηρούνται οι άτυπα συμφωνηθέντες όροι ακριβούς τήρησης των χρονοδιαγραμμάτων και η εμπρόθεσμη παράδοση των εργασιών στο προκαθορισμένο χρόνο. Τέλος, μπορεί να ενθαρρύνει τη συνεργασία των μελών σε κάθε ομάδα και την ανάπτυξη της ευγενούς άμιλλας μεταξύ των μαθητών.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η εμπειρία του σεναρίου πέρα από αυτή που αναγράφεται στην επιμέρους αξιολόγηση στο τέλος κάθε σταδίου/φάσης είναι ότι, κατά γενική ομολογία, ήταν ελκυστικό για τους μαθητές. Το σενάριο προσέγγισε τη σύνολο των μαθητών και κυρίως τους μέτριους και αδύνατους μαθητές οι οποίοι ενεργοποιήθηκαν περισσότερο και πιο εύκολα απ' ό,τι σε μια διδασκαλία χωρίς χρήση ΤΠΕ. Φάνηκε ότι αυτό συνέβαλε στη δημιουργική συμμετοχή των μαθητών, κυρίως στην παραγωγή αρχείων παρουσίασης και στην προφορική τους παρουσίαση στην ολομέλεια και ότι, παρά τη μέτρια δεξιότητα των μαθητών στη χρήση του Η/Υ, το σενάριο εφαρμόστηκε ικανοποιητικά στο μεγαλύτερο μέρος του.

Η μεταφορά των μαθητών από την αίθουσα διδασκαλίας στην αίθουσα με προβολέα και στο εργαστήριο Η/Υ ήταν πολύ εύκολη γιατί και οι τρεις αίθουσες

γεινιάζουν και ήταν διαθέσιμες για τη διδασκαλία το συγκεκριμένο διάστημα. Εργασία για το σπίτι δεν τέθηκε για τους μαθητές λόγω της προτίμησης να γίνουν οι εργασίες αυτές να γίνουν εντός της σχολικής τάξης με τη διάθεση μίας επιπλέον διδακτικής ώρας.

Τα θέματα της ενότητας «εθνισμός, εθνικισμός, σοβινισμός, διεθνισμός, ανθρωπισμός και πατριωτισμός» και οι τρόποι πειθούς συγκέντρωσαν το ενδιαφέρον των μαθητών καθώς και τα δύο αποτελούν μέρος της εξεταστέας ύλης των Πανελληνίων εξετάσεων στο μάθημα της Γλώσσας και γιατί οι όροι της συγκεκριμένης ενότητας είναι ένα τμήμα της ύλης αρκετά δυσνόητο για τους μαθητές.. Αν και η αρχική πρόβλεψη για την εφαρμογή του σεναρίου ήταν έξι ώρες, αυτό πραγματοποιήθηκε σε πέντε ώρες λόγω πίεσης χρόνου στην τάξη. Ο αριθμός των πέντε ή έξι ωρών είναι ιδανικός για την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου, χωρίς να αποκλείεται η επέκτασή του χρονικά εφόσον συνδυαστεί με άλλες θεματικές ενότητες (π.χ. λαϊκισμός, λαϊκότητα, μεσσιανισμός γλώσσα εξουσίας, γλώσσα παιδείας, προπαγάνδα). Δεδομένος είναι ο προαπαιτούμενος σχεδιασμός της διδασκαλίας από τη διδάσκουσα στην προετοιμασία των φύλλων εργασίας –σε αυτό εξαιρετικά πολύτιμη ήταν η επιλογή κειμένων της συντάκτριας του πρωτότυπου σεναρίου, κ. Γιούλης Αλεξίου, η πλειοψηφία των οποίων υιοθετήθηκε στην παρούσα εφαρμογή. Η σύνδεση του Η/Υ με προβολέα και περιφερειακά (Ηχεία-δείκτης-δεύτερος Η/Υ) στην αίθουσα προβολών και η καθοδήγηση των μαθητών πάνω στη χρήση των νέων τεχνολογιών στο εργαστήριο Η/Υ έγινε σχετικά εύκολα λόγω πρόσφατης προηγούμενης εφαρμογής άλλου σεναρίου στο τμήμα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κουτσογιάννης, Δημήτρης, Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων και κυρίως στη διδασκαλία της ελληνικής. Θεσσαλονίκη, ΚΕΓ, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.greek->

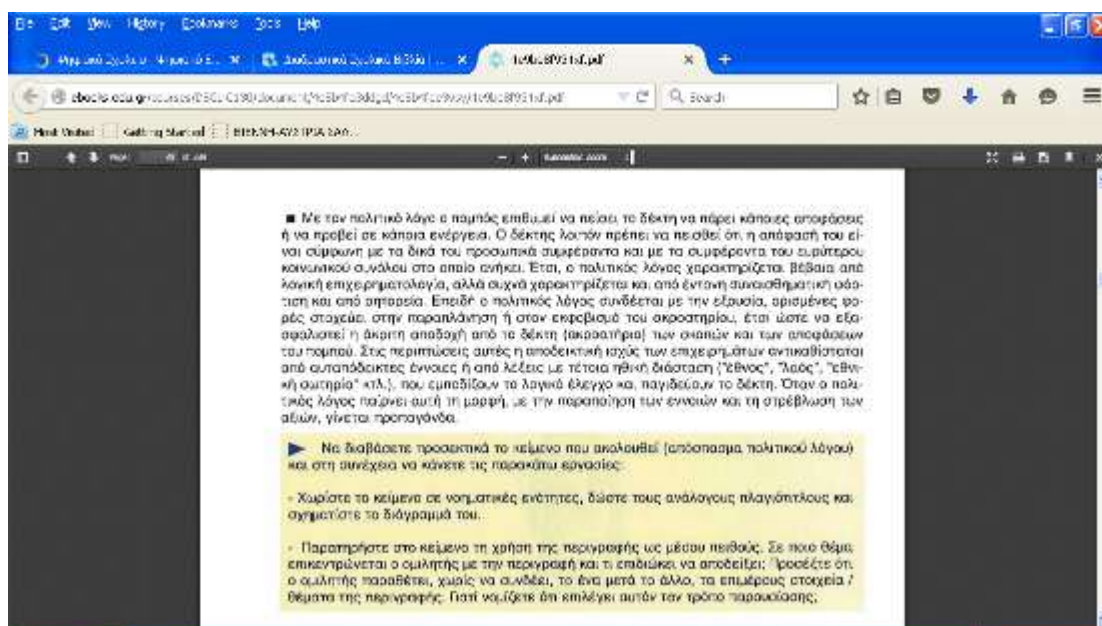
language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/education/educators/introduction.html, 2007

- Κουτσογιάννης, Δημήτρης, Παυλίδου Μαρία, Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ΚΕΓ 2012
- Κουτσογιάννης, Δημήτρης, Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης, επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση β' επιπέδου των εκπαιδευτικών, 2013
- Κυνηγός, Χ., Νέες πρακτικές με νέα εργαλεία στην Τάξη, εκδ. Καστανιώτη 2002
- Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 1: Γενικό μέρος, Πάτρα, Μάρτιος 2013
- Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, Πάτρα, Φεβρουάριος 2014
- Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο Γενικό Λύκειο, σχ. έτος 2009-2010, ΥΠΕΠΘ/Π.Ι., ΟΕΔΒ, Αθήνα
- Πρόγραμμα Σπουδών των Α', Β', Γ' τάξεων του Ενιαίου Λυκείου, ΥΠΕΠΘ/Δ/νση Σπουδών Δ/θμιας Εκπ/σης/τ. Α'/8212/Γ2/28.1.2002
- Προεδρικό Διάταγμα «Τροποποίηση του Π.Δ. 60/2006 (Α' 65) «Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου», ΦΕΚ 97/27-04-2012 (τ. Α')
- Π.Δ. 48/27-4-2012 «Τροποποίηση του Π.Δ. 60/2006 (Α' 65) «Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου»
- Οδηγίες για τη διδασκαλία μαθημάτων του Γενικού και του Εσπερινού Γενικού Λυκείου, ΥΠΑΙΘ 139610/Γ2/01-10-2013
- Προδιαγραφές – Οδηγίες διαμόρφωσης θεμάτων για το μάθημα Νέα Ελληνική Γλώσσα, Α' Τάξη Ημερησίου και Α', Β' τάξεις Εσπερινού Γενικού Λυκείου και Α' τάξης Ημερησίου και Εσπερινού ΕΠΑΛ, ΙΕΠ, Αθήνα 2014

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κείμενο 1

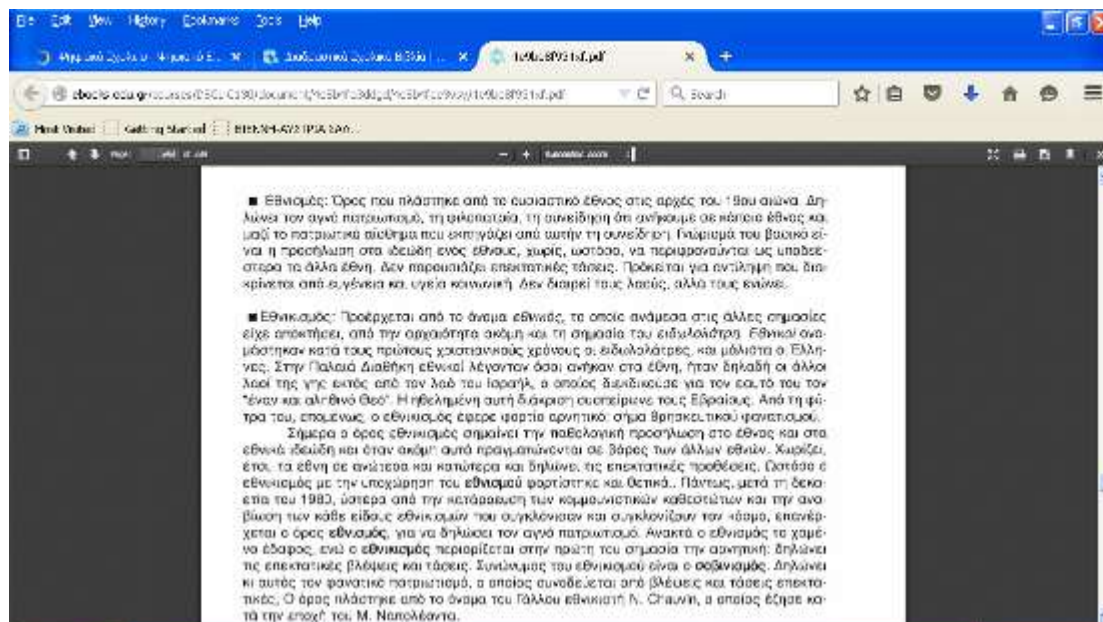
Κείμενο 2α

Κείμενο 2β

Κείμενο 2γ

Χρησιμοποιήστε λέξια σε φράσεις / προτάσεις / περιόδους λόγου ή και μέσα σε ευρύτερα κείμενα τις λέξεις: εθνικός, εθνικισμός, εθνικιστής/εθνικίστρια, εθνικιστικός, εθνικολογία, εθνικολογία-εθνικολογικός, εθνικολογιστής/εθνικολογίστρια, εθνολογία, εθνογραφία, διεθνής, διεθνοτής, διεθνογράφος. Συμβουλευτείτε, όπου χρειάζεται, λεξικό.

Συνοψίστε όσα μπορείτε περισσότερο ουσιαστικά με το επίθετο **εθνικός**. Παραδείγματα: εθνικός παραδόσιος, εθνικό πένθος, εθνικός δαγμός, εθνικός ύμνος, εθνική άμυνα, εθνική οικονομία... Συνέχστε.

Ο τρόπος με τον οποίο διαπαιδαγωγούνται και σήμερα ακόμη οι μαθητές στα σχολεία του τόπου δεν είναι, κατά τον Δαλμαύζο, ο ενδεδειγμένος για την προσέγγιση των Λόγων, και για την πνευματική και την πολιτική τους σφύζηση. Είναι προηγουμένως. Μπορείτε να πείτε γιατί; Αναπτύξτε, εν συνεχεία, σε γραπτό λόγο, με ποικόν τρόπο προτείνετε ο Δαλμαύζος να εβήσει αυτός ο ασητισμός, με ποιόν τρόπο, δηλαδή, προτείνει να αλλάξει το αρνητικό κλίμα που επικρατεί στα σχολεία των κρατών; ποια μέτρα σφείδουν να πάρουν οι λαοί, ώστε να δημιουργηθούν στα σχολεία τους οι κατάλληλες προϋποθέσεις για έναν καθολικό ανθρωπισμό;

Συζητήστε το θέμα εθνικισμός και καθολικός ανθρωπισμός. Ποιο νόημα έχουν οι λόγοι του Δαλμαύζου: 'δεν μπορεί να σταθεί, ούτε να καθεί καν μόρφωση, και πολύ λιγότερα παιδαία, που να μην έχει εθνικό χρώμα, που να μην είναι εθνική'.

Ο Δαλμαύζος κλείνει την εισήγηση που με τα Λόγια: 'Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να ήσει και να αναπτύξει ελεύθερα τον εαυτό του και όλον άνθρωπος έχουν το ίδιο δικαίωμα στη ζωή'. Πώς βρίσκετε αυτήν τη θέση για την εποχή της; Πέρασαν από τότε

Κείμενο 2δ

εβδομήντα χρόνια: ισάξιο σήμερα, θα είχατε να προτινάτε μια άλλη θέση περισσότερο προχωρημένη. Έτσι, βήματα θ' ανθρκετε στο χρόνο που περνάει: Δείτε το θέμα με φόντο τα σημερινά βελώνια. Προσπαθήστε να καταλάβετε. Συζητήστε. Αιτιολογήστε τις θέσεις σας. Αναλύστε την κατάσταση.

Και κάτι ακόμη. Παράξτε ότι μπορεί να βοηθήσει τη συζήτησή σας η άποψη του δελμού ότι ο σημαντικότερος παράγοντας, που μπορεί να συντελέσει στη μόρφωση των ατόμων και των λαών με επίτερο σκοπό άτομα και λαοί να περπατούν προς τον καθολικό ανθρωπισμό, είναι η παιδεία. Ίσκι της είναι, θα λέει, η φορηή καλλιέργεια του ανθρώπου, κάτι διαφορετικό που δε γίνεται σπύματα από τη μια μέρα στην άλλη, αλλά είναι σιάνοστη προσπάθεια που δε άραζει ποτέ το όνειρό της. Για την παιδεία βάλμα το δίημα θα υφίσταται η ανθρωπότητα, άρα πιο πολύ θα βελώνεται η ψυχή του ανθρώπου και όσο βαθύτερα θα περξίστε με την αγάπη και την «καλοσύνη».

- Αναπτύξτε μία από τις δύο ακόλουθες προτάσεις:
  - ▶ Παρακάστε συνοπτικά σε συνεχή λόγο: ποια είναι το πρόβλημα που θέτει ο εισηγητής με την εισήγησή του, ποια λύση προτείνει, πώς μεθοδεύει αυτήν τη λύση και ποια επιχρήματα επικαλείται. Ποια είναι η δική σας θέση απέναντι στο πρόβλημα και επώνονη στη θέση του εισηγητή, συμφωνείτε μαζί του, διαφωνείτε, διαφωνείτε; Σε κάθε περίπτωση αιτιολογήστε τη θέση σας.
  - ▶ Παρακάστε συνοπτικά και σε συνεχή λόγο τις θέσεις, τη συλλογητική και τις προτάσεις του δελμού, που θα βοηθήσουν την προεγύση των σχολικών και των λαών της γης.

Κείμενο 2ε

Πίνακας 1. Ιεράρχηση των εννοιών : εθνισμός, εθνικισμός, σοβινισμός, διεθνισμός, πατριωτισμός, ανθρωπισμός, φιλανθρωπία

Από την αρνητική έννοια στην πιο θετική
Σοβινισμός
Εθνικισμός
Πατριωτισμός
Εθνισμός
Διεθνισμός
Ανθρωπισμός - Φιλανθρωπία

Πίνακας 2. Λήμματα/Ορισμοί της ενότητας «Εθνισμός, εθνικισμός, σοβινισμός, διεθνισμός, πατριωτισμός, ανθρωπισμός, φιλανθρωπία» (Φύλλο εργασίας 6)

Θετικές έννοιες	Αρνητικές έννοιες
<p>Εθνισμός :</p> <p>Η ιδεολογική στάση που προωθεί την καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης χωρίς να δείχνει περιφρόνηση απέναντι στην ιστορία και την ταυτότητα άλλων εθνών</p>	<p>Εθνικισμός:</p> <p>1. η εθνοπολιτική ιδεολογία με κέντρο την ιδέα του έθνους που οδηγεί στην επιδίωξη συγκρότησης ανεξάρτητου κράτους</p> <p>2. (αρνητικά) η υπερτίμηση του έθνους που οδηγεί σε εχθρότητα απέναντι σε άλλα έθνη. Εθνικισμός είναι όταν βάζεις πάνω απ' όλα το μίσος για τις άλλες».</p> <p>3. η απόλυτη και με πάθος προσήλωση των ατόμων στο έθνος τους. η άποψη που ενθαρρύνει την έκφραση και την καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης· η αφοσίωση των ατόμων στο έθνος στο οποίο ανήκουν, χωρίς όμως καμία διάθεση υποτίμησης ή περιφρόνησης άλλου έθνους</p> <p><i>Ντε Γκώλ :</i> «Εθνικισμός είναι όταν βάζεις πάνω απ' όλα το μίσος για τις άλλες».</p>
<p>Πατριωτισμός/φιλοπατρία:</p> <p>η έμπρακτη αγάπη κάποιου για την πατρίδα του</p> <p><i>Ντε Γκώλ :</i> «Πατριωτισμός είναι όταν βάζεις πάνω απ' όλα την αγάπη για τη χώρα σου»</p>	<p>Σοβινισμός :</p> <p>η υπερβολική και άκρατη φιλοπατρία που εκδηλώνεται με μισαλλοδοξία και επιθετικότητα προς άλλους λαούς</p> <p><i>Ντε Γκώλ :</i> «σοβινισμός είναι ο υπερβολικός, πολεμοχαρής και φανατικός εθνικισμός»</p>
<p>Διεθνισμός : διεθνισμός αρσενικό μόνο στον ενικό</p> <p>1.η θεωρία που υποστηρίζει την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και συνεννόησης, πνευματικά και πολιτικοκοινωνικά φέρει την πεποίθηση ότι τα έθνη είναι τεχνητοί και ανεπιθύμητοι σχηματισμοί</p> <p>2.το μαρξιστικό δόγμα που προασπίζεται τη διεθνή αλληλεγγύη με την ένωση των λαών και την κατάργηση των συνόρων</p>	

<p>Ανθρωπισμός :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.το πνευματικό κίνημα της Αναγέννησης που έδινε έμφαση στη μελέτη της κλασικής αρχαιότητας 2.φιλοσοφική στάση η οποία θεωρεί τον άνθρωπο κέντρο του κόσμου και κεντρική αξία της 3.μια αντίληψη που προεσβεύει ότι ο άνθρωπος πρέπει να είναι στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της κοινωνίας και του πολιτισμού και κριτήριο της προόδου σε κάθε τομέα οφείλει να είναι η ελευθερία του και η ποιότητα της ζωής του. 4.τρόπος συμπεριφοράς που (πρέπει να) επιδεικνύει ο άνθρωπος στο συνάνθρωπό του 	<p>Φιλανθρωπία :</p> <p>η «αγάπη του ανθρώπου» με την έννοια της φροντίδας για την θρέψη, την ανάπτυξη και την ενίσχυση δεινοπαθούντων συνανθρώπων που απορρέει από την άσκηση των ανθρωπίνων αξιών και βασίζεται στον εθελοντισμό.</p>

Πίνακας 3. Παραγωγή γραπτού λόγου – Άρθρο

Οι διαχρονικές αξίες του εθνισμού, του διεθνισμού, του ανθρωπισμού και του πατριωτισμού στην απολογία του Τερτσέτη

Ο Γ. Τερτσέτης διορίστηκε το 1832 από την Αντιβασιλεία ως μέλος του πενταμελούς δικαστηρίου του Ναυπλίου στη δίκη του Κολοκοτρώνη. Ο Τερτσέτης τότε μαζί με τον πρόεδρο του δικαστηρίου [Αναστάσιο Πολυζωΐδη](#), γνωρίζοντας πολύ καλά την αθωότητα και τον πατριωτισμό του Κολοκοτρώνη, αρνήθηκε να υπογράψει την απόφαση καταδίκης του σε θάνατο δια [αποκεφαλισμού](#) για [εσχάτη προδοσία](#), γεγονός που τον οδήγησε αργότερα στην προσωπική του δίκη. Στην απολογία του δικαιολογεί την απόφασή του επικαλούμενος την αρχή του εθνισμού, του διεθνισμού και, κυρίως, του πατριωτισμού και του ανθρωπισμού.

Συγκεκριμένα, επικαλείται τον αρχαίο κλασικό συγγραφέα Πλούταρχο δανειζόμενος τη ρήση του «δεν είμαι από την Σπάρτη, δεν είμαι Αθηναίος, πατρίδα μου έχω όλην την Ελλάδα» για να αναδείξει την αρχή του **εθνισμού** που διακατείχε τόσο τον Πλούταρχο δύομισι χιλιάδες χρόνια πριν, όσο και τον ίδιο τη χρονική περίοδο μετά την μετά την επανάσταση του 1821. Συγκρίνει την αρχή του εθνισμού που διέπνεε τα συγγράμματα του Πλούταρχου, τον καιρό που, η Ρώμη κυριαρχούσε σε όλες τις πόλεις – κράτη της *mare nostrum* συμπεριλαμβανομένου και των ελληνικών με την ευρύτερη αρχή του **διεθνισμού** στην εποχή της επανάστασης, όταν η Ελλάδα έχει συνδέει το μέλλον της με τις αποφάσεις των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων.

Όμως δε στέκεται μόνο στην αρχή του **διεθνισμού** («δυνάμεθα να εκφρασθούμε με φρόνημα ακόμη υψηλότερον από το φρόνημα του παλαιού ανδρός, δυνάμεθα να ειπούμε ότι ημείς δεν είμεθα ούτε από την Ελλάδα, ούτε από την Ιταλία, ούτε από την Γερμανία, ούτε από την Αγγλία») αλλά, στη συνέχεια, τον «υποτάσσει» στην παναθρώπινη αξία του **ανθρωπισμού** λέγοντας ότι «πατρίδα έχομεν το ανθρώπινο γένος».

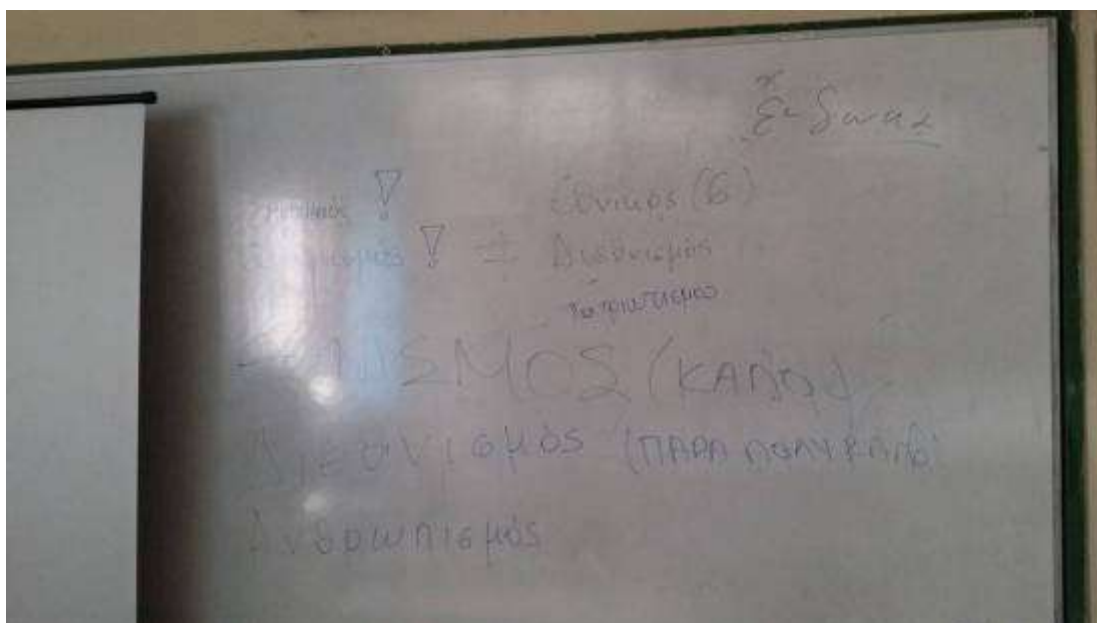

Έκδηλη είναι η πίστη του στον τονισμό των ιδανικών του **ανθρωπισμού** καθώς ολοφάνερη και ομολογουμένη ήταν η αγάπη και ο σεβασμός του για τον φίλο και συμμαθητή του Κολοκοτρώνη «ημείς γεννημένοι εις πλέον ευτυχισμένην εποχήν, δηλαδή όταν η θρησκεία και η φιλοσοφία εφώτισαν, εκήρυξαν, εσφράγισαν το δόγμα της αγάπης και της ισότητας».

Ο Γ. Τερτσέτης, καταλήγει ομολογώντας ξεκάθαρα τον **πατριωτισμό** του μέσα από την αγάπη του για την πατρίδα λέγοντας ότι «όση γη περιαγκαλιάζει ο εύμορφος αιθέρας είναι αγαπητή μας πατρίδα». Η απόφασή του να μην καταδικάσει τον Κολοκοτρώνη αποτελεί την έμπρακτη έκφραση των αρχών του **πατριωτισμού** και του **ανθρωπισμού** που τον διέπνεαν αλλά και την αιτία της οριστικής του παύσης από το δικαστικό αξίωμα, τη φυλάκιση και την άγρια κακοποίησή του από την Αντιβασιλεία.-

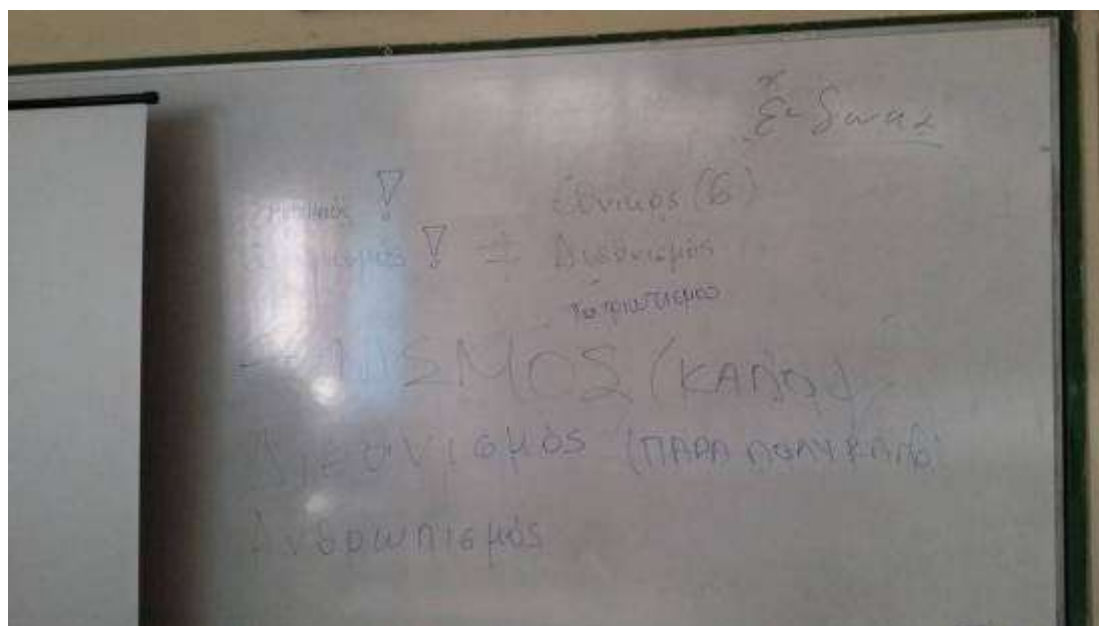

Φωτογραφία 1. Ιεράρχηση των εννοιών : εθνισμός, εθνικισμός, σοβινισμός, διεθνισμός, πατριωτισμός, ανθρωπισμός, φιλανθρωπία.

Φωτογραφία 2. Ιεράρχηση των εννοιών : εθνισμός, εθνικισμός, σοβινισμός, διεθνισμός, πατριωτισμός, ανθρωπισμός, φιλανθρωπία.

Φωτογραφία 3. Προετοιμασία για την παρουσίαση των ομαδικών εργασιών

Φωτογραφία 4. Παρουσίαση της εργασίας της ομάδας 3

Φωτογραφία 5. Παρουσίαση της εργασίας της ομάδας 2. Ομάδες 1 και 4

Φωτογραφία 6. Παρουσίαση της εργασίας της ομάδας 2

Φωτογραφία 7. Παρουσίαση της εργασίας της ομάδας 2

Φωτογραφία 8 . Παρουσίαση της εργασίας της ομάδας 2

